

Ingyenfűzet: „Az ősszel vetendő szálás takarmánynövények.“

Ara 20 fillér

VASÁR NAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS MEZŐGAZDASÁGI KÉPES HETILAP

Szerkesztőség: V. Báthory-utca 24. szám.
(„Falu“ Országos Földművelésügyi.)
Telefon: Automata 294—52.
Kiadóhivatal: VIII. József-körút 5. szám.
Telefon: József 463—09.

FŐSZERKESZTŐ:

SCHANDL KÁROLY dr.

Előfizetési díjak, a m. kir. földművelésügyi
miniszter által időnként kiadott „Rádiós gaz-
dasági előadások“ című füzetekkel együtt:
Egész évre 8 P. Félévre 4 P.
Negyedévre 2 P.

Budapest, 1931.

XII. évfolyam, 36. szám.

Vasárnap, augusztus 30.

A Bethlen-kormány lemondása és a Károlyi-kormány megalakulása.

Lapunk mult heti számának példányai — a Szent István-napi ünnepre való tekintettel — már készen voltak akkor, amikor a magyar politika fájdalmas szenzációja, *Bethlen István gróf lemondása* ismeretessé vált. A *Vasárnap* ilyen körülmények között nem tudta idejében értesíteni olvasóit a nagy eseményről, aminthogy egy hetenként egyszer megjelenő lapnál természetesen szó sem lehet arról, hogy az olvasók az események hírének hírtől után nyomban megkaphassák. A hetenként egyszer megjelenő lapnak — így a *Vasárnap*-nak is — be kell érnie azzal, hogy a megtörtént eseményeket méltatja és magyarázatokkal szolgál olvasóinak azokra a hírekre

vonatközölg, melyekről a falusi társadalom a rádió és a napilapok révén amugyis azonnal értesül.

A fentiek előrebocsátása után az alábbiakban foglaljuk össze a Bethlen-kormány lemondásával és az új kormány megalakulásával kapcsolatos eseményeket.

A *Bethlen-kormány lemondása* teljesen váratlanul, a visszavonulás szándékát sejtető előjelek nélkül következett be. A választások után felbukkantak ugyan hírek arról, hogy *Bethlen István gróf* a Kormányzó Urnak be fogja nyújtani a kormány lemondását avégett, hogy kabinetjét új erővel felfrissítse, ezek a híresztelések azonban egyrészt a jámbor óhajtasok, másrészt a következtetések

A Szent Jobb a Szent István-napi körmeneten.

forrásából táplálkoztak és nélkülözték a legilletékesebb tényező: Bethlen István gróf megerősítő nyilatkozatát. Egyébként is e hírek csupán a kormány egyes tagjainak kieserüléséről szóltak; arra, hogy maga a kormányelnök is távozik, senki sem mert volna gondolni.

Annál nagyobb volt a megdöbbenés, hogy Bethlen István gróf ezuttal nem új segítőtársakat akar maga mellé venni, hanem *a maga személyébe is visszavonul és a kormányrudat átadja másnak.* A közvélemény érthetetlenül állott e rendkívül nagy horderejű és következményeiben ma még beláthatatlan lépés előtt és egyre-másra megindultak a szabadjára eresztett találgatások Bethlen István gróf lemondásának *igazi okai* felől. Meg kell állapítani ugyanis, hogy a lemondás tényét bejelentő hivatalos közlések távolról sem elégitették ki a közönséget, mely semmiképpen sem akarta teljes magyarázatul elfogadni a hivatalos közlésekben és nyilatkozatokban felsorolt okokat, ha el is ismerte jelentőségüket, hanem lázasan kutatva a kulisszák mögött lejátszódtott történéseket. Tárgyi alapot szolgáltatott minderre az a kétségbevonhatatlan ellentmondás, amely egyfelől a belső pénzforgalmat felszabadító rendelkezések kiadása, az ötmillió angol fontos államkölesön sikeres megszerzése, a költségvetés egyensúlyát biztosító program elkészítése, másfelől *a kormány hírtelen, minden előkészítés nélkül bekövetkezett lemondása között fennforogni látszik.*

Főlölesleg volna felsorolni mindazokat az ellenőrizhetetlen, nem egyszer rosszindulatu híreszteléseket, önkényes kitalálásokat és a nyugtalanság fokozásáért felröpített pletykaballonokat, melyek a kormányválság izgalmas napjaiban megülték a magyar politika egét. Hiszen, ha valóban volnának egyéb okok is, ezekről a legilletékesebben kívül más aligha szerezhet pontos tudomást és könnyen elképzelhetők olyan okok is, melyeknek idő előtt való nyilvánosságra hozása veszedelemmel járhat.

A háttérben meghúzódó esetleges okok keresése helyett be kell érni azzal, hogy az ember *a mai rendkívül súlyos helyzetre vet egy pillantást.* Károlyi Gyula grófnak, az új kormány miniszterelnökének, a pénzügyi tárca betöltése körül kifejtett, egyelőre meddő fáradozásai azt bizonyítják, hogy a gazdasági válság következményei rohamosan kezdenek érvényesülni az államháztartásra nézve, semmint várható volt és a kibontakozás utja ennél-kevésbé nehezebbé vált. Több, mint valószínű az is, hogy az ország megingott pénzügyi helyzete miatt a külföld bizalmatlansága fokozódott és egy nagyobb összegű, hosszulejáratu külföldi kölcsön felvételének előfeltételei ezidőszert nincsenek meg. Ha azután mindezekhez hozzávesszük egyfelől az a nyomást, melyet ellenséges szomszédaink gyakorolnak reánk, támogatva azzal a francia törekvéssel, hogy Középeurópa gazdasági rendjének helyreállítása a franciák elgondolása és érdekei szerint valósuljon meg; másfelől figyelembe vesszük azt az ellennyomást, melyet e terv külső és belső ellenzői kifejtenek; végül, ha nem kicsinyeljük le annak a feszítő erőnek hatását, melyet egyrészt az országgyűlés ugynevezett ellenzéki pártjai, másrészt a súlyos napokat élő földművestársadalom tagjai a mai rendszerrel szemben kifejtenek, akkor — azt hisszük — nagyjából körvonalaztuk azt a komoly helyzetet, melyet a sors kegyetlen kézzel a magyarságnak osztályrészül juttatott.

Károlyi Gyula grófra, az új miniszterelnökre vár az a rendkívüli feladat, hogy az országot ebből a szomorú állapotból kivezesse. Megnyerő és puritán egyénisége, az ellenzéki pártok tagjai előtt is általánosan becsült személye, sokszor emlegetett érdeme, ritka önzetlensége, széleskörű tájékozottsága (mint külügyminiszter alapos bepillantást nyert az állami élet minden ágazatába) és végül az a kétségtelen előnye, hogy nem tehető felelőssé az ellenzéki pártok részéről a „multak büneiért”: ezek azok az értékek, melyek valószínűsítik nehéz vállalkozásának sike-

rét. Fokozza e várakozást Bethlen István grófnak az a megnyugtató ígérete, hogy *az Egységespárt vezére marad és ezután is cselekvő részese lesz a magyar politika irányításának.*

A magyar politikai élet és elsősorban a földművestársadalom előjövendő sorsának kérdése valóban nem nélkülözheti Bethlen István gróf tiz esztendeje csodált és világszerzte tisztelettel emlegetett képességeit. Bethlen István gróf *kézfogása nagyatádi Szabó Istvánnal:* a bizalom örökforrása marad a földmívelő nép szemében Bethlen Istvánnal szemben, aminthogy — a mai rettenetes válság idején — sem merülhet feledésbe az a megcáfolhatatlan tény, hogy *sohasem történt annyi kormányzati ténykedés a falusi nép érdekében, mint éppen Bethlen István kormányelnöksége alatt.* A falvak népe tehát, amikor egyrészt mély fájdalommal látja Bethlen István gróf távozását a kormány éléről, ugyanakkor teljes megnyugvással fogadja a volt miniszterelnök ígéretét, sőt azt reméli, hogy *Bethlen István gróf, felszabadulva a kormányelnöki munka szörnyű nyüge alól, ezután erőteljesebben és behatódobban fordul a mezőgazdaság sorsdöntő kérdéseinek megoldása felé.*

A falusi nép ezenfelül a legmélyebb tisztelettel adózik Bethlen István gróf áldozatkészségének és tündöklő hazaszeretetének. A volt miniszterelnök a lezajlott választásokon győzelmet aratott. A pénzügyi válság kirobanása alkalmával szükségessé vált korlátozó intézkedések felfüggesztése néhány hét múlva bekövetkezett. Az öt millió angol fontos rövidlejáratu külföldi kölcsön ügye kedvező megoldást nyert. A kormányprogram az államháztartás egyensúlyának helyreállítására véget elkészült. És ebben a kétségtelenül kedvező légkörben a miniszterelnök — félreállt. Félreállt azért, mert — mint kijelentette — az a meggyőződés érlelődött meg benne, hogy *az államháztartás egyensúlyának helyreállítására irányuló súlyos és a társadalomtól újabb áldozatokat követelő munkát azoknak kell elvégezniük, akik egyrészt új és friss erőforrást jelentenek a maguk személyében, másrészt teljes bizalomra számíthatnak a nemzet részéről, mert nem terhelik őket a mult felelőssége.* A volt miniszterelnök utalt arra is, hogy *valóságos gyűlölethullám vette körül a képviselőház ellenzéki pártjai részéről, amit egyébként az új képviselőház rövid tanácskozása mindenki szemében világossá tett.* Ebben a légkörben eredményes, hasznos és az ország polgárait kielégítő munkásságot folytatni nem lehetett volna; már pedig a mai sorsdöntő helyzet eredményes, gyors és rendkívül felelősségteljes munkát kíván. Ezért határozta el Bethlen István gróf, hogy a maga és minisztertársainak személyét a gyűlölethullám elől elvonja és a megoldásra váró kérdések végrehajtását másokra bizza, olyanokra, akiknek személyét nem fonja körül gyűlöletháló. Bethlen István gróf és kormányja ezzel a lépéssel ragyogó példáját adta a *haza önzetlen szolgálatának, amely nem ismer egyéni érdekeket, nem ismeri a hatalomhoz való konok ragaszkodást, hanem abban a pillanatban félreáll, amint a nemzet érdeke úgy kívánja.*

Károlyi Gyula gróf négy napig tartó szakadatlan tanácskozás és megbeszélés után megalakította kormányát. A válság megoldásában tevékenyen közreműködött Bethlen István gróf is, aki teljes befolyását latbavetette annak érdekében, hogy Károlyi gróf vállalkozása sikert arasson. Ez a körülmény két irányú tanulást nyújt. Egyrészt arra vall, hogy *Bethlen István gróf visszavonulását megmásíthatatlannak tekintette.* Másrészt megnyugtatóan szolgált abban az irányban, hogy *Bethlen István Károlyi Gyula személyét minden tekintetben alkalmasnak látja a miniszterelnöki székben és vállalkozását teljes erejével támogatja.*

Az új kormány tagjainak sorában három új név szerepel. *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter, három főispánság volt viselője, a legkiválóbb közigazgatási szak-

NEURASTHÉNIÁJÁT,

ischiasát, zsábáját, valamint mindennemű ideges bántalmát, ér- és anyagcsere zavarait csak **eredeti gallspachi Zeileis** gyógymóddal kezeltesse, amellyel Zeileis Gallspachban és orvoskövetői az egész világon a betegek százezreit gyógyították már meg.

Eredeti gallspachi Zeileis géppel gyógykezel:

Dr. Blechner Barna orvos, **Andrássy-ut 52.** (Oktogonnál.)
Kezelés esetenként 3.— P.

ember. **Kenéz Béla** kereskedelemügyi miniszter, a képviselőház egyik legképzettebb tagja, egyetemi tanár, a 33-as bizottság egyik elnöke. **Ivány Béla** földművelésügyi miniszter hosszú ideig teljesített szolgálatot a földművelésügyi minisztériumban, majd mint helyettes államtitkár ment nyugdíjba és a második nemzetgyűlésen képviselővé választották. A **Magyar Gazdaszövetség** ügyvezető-alelnöke kiváló mezőgazdasági szaktekné.

Az új kormány többi tagja a régi kormányban is helyet foglalt, **Walko Lajos** külügyminiszter azonban már régebben kivált a kormányból s helyébe jött **Károlyi Gyula** gróf, a mostani miniszterelnök. **Mayer János** volt földművelésügyi miniszter az új kormányban, mint tárcanélküli kiszármazott foglalt helyet. Nem titkoljuk, hogy fájdalommal tölt el bennünket **Mayer János** távozása a földművelésügyi miniszteri székéből, de hisszük, hogy **Mayer János**, mint kiszármazott ezután teljes erejét csakis a földművelőtársadalom érdekeinek ápolására s kivánságai kivívására fordíthatja.

A régi kormány tagjai közül az új kormányban nem jutott szerephez: **Klebelsberg Kunó** gróf közoktatásügyi miniszter, **Bud János** kereskedelmi és közgazdasági miniszter, **Wekerle Sándor** pénzügyminiszter és **Scitovszky Béla** belügyminiszter.

Bethlen István gróf lemondásáról és az új kormány megalakulásáról alábbi tudósításunk számol be:

A lemondás napja: augusztus 19.

Augusztus hó 19-én, szerdán, a déli órákban, futótüzként terjedt el Budapesten a hír, hogy a kormány lemondott. A hírt megerősítette a rádió, majd megjelentek a déli lapok, melyekben már helyet foglalt a kormány alábbi közlése:

Az augusztus hó 18-iki, keddi minisztertanácson a kormány behatóan foglalkozott az általános helyzettel és arra az elhatározásra jutott, hogy a változott körülményekre való tekintettel benyújtja lemondását. E határozat következtében délelőtt 10 órakor **Bethlen István** gróf miniszterelnök kihallgatáson jelent meg **Horthy Miklós** kormányzónál és bejelentette a kabinet lemondását. A kormányzó a lemondást tudomásul vette és egyben **Bethlen István** gróf javaslatára kihallgatásra kérte **Teleszky János** volt pénzügyminisztert, majd **Károlyi Gyula** gróf külügyminisztert, akik még a délelőtt folyamán megjelentek a királyi Várban. A délután során a kormányzó az Egységspárt részéről **Pesthy Pál** elnököt és **Rubinek István** alelnököt, a keresztény gazdasági párt részéről pedig **Ernst Sándor** munkaügyi és népjóléti minisztert fogadta kihallgatáson. Az ügyek vitelével a kormányzó az új kabinet megalakulásáig a jelenlegi kormányt bízta meg.

A fenti közlést az alábbi, illetékes helyen elhangzott nyilatkozat egészítette ki:

A pénzügyi válság hullámai elsimultak, a pénzgazdálkodás szabadsága helyreállt. Viszont a 33-as bi-

zottság tárgyalásai annyira előrehaladtak, hogy általánosságban elfogadták a kormányznak mindazon előterjesztéseit és javaslatait, amelyek az államháztartás egyensúlyának biztosítására alkalmasak. Ezek után a kormány tagjai úgy érezték, hogy a kormánynak át kell engednie a helyét egy más kormányznak. Ebben az elhatározásban elsősorban az a szempont vezette a kormányt, hogy most már elkövetkezvén a pénzügyi és gazdasági kibontakozásnak az az időszak, amelyben a nemzet áldozatkészségének fokozott mértékben kell az államháztartás egyensúlyának biztosítása céljából megnyilatkoznia, ennek az áldozatkészségnek az igénybevételére alkalmasabb egy olyan kormányzat, amely friss energiával és friss erővel jön és amely a társadalom széles rétegeit az áldozatkészség legnagyobb fokára bírja.

Bethlen István gróf nyilatkozata.

Bethlen István gróf lemondásának okairól a következő nyilatkozatot tette:

— Miután az ötmillió fontos külföldi kölcsönt sikerült megkötni és a kormány a 33-as bizottsággal együtt kidolgozta azt a programot, amelynek alapján Magyarország pénzügyi és gazdasági helyzetét rendezni lehet, semmi nehézséget sem láttam abban, hogy a program keresztülvételét mások valósítsák meg, annál is inkább, mert az elmúlt több mint tíz esztendő súlyos küzdelmei, amelyeket a legjobb meggyőződésem szerint folytattam az ország érdekében, egézségemet is megtámadták.

— Mindenki, aki bel- és külföldön figyelemmel kísérte Magyarország legutolsó tíz évének történetét, tisztában lehet azzal, hogy ez a kormány nem állott olyan emberekből, akik akkor engedték át a hatalmat új erőknél, amikor a súlyos helyzetet azt kíváná, hogy maradjanak helyükön.

— Lemondásom tehát legerősebb bizonyítéka annak, hogy Magyarország pénzügyi és közgazdasági helyzetét olyannak látom, hogy az elkészített program alapján sikerrel szállhat szembe minden veszéllyel és hogy a teljes normális gazdasági élet beállása mielőbb várható.

— Politikai irányok és rendszerek nincsenek és

Károlyi Gyula gróf, az új miniszterelnök.

Böle Erzs. Böle Juliska, Benedek Juliska, Takács Böske, a csákvári földmives-színjátsszók primadonnái.

nem is lehetnek személyhez kötve. S hogy a jelenlegi bel- és külpolitikai irányzat továbbra is változatlan és maradandó lesz, annak — azt hiszem — egyik bizonyítéka az, hogy ennek a politikai rendszernek, amelyre az új kormány is támaszkodni fog, továbbra is cselekvő munkatársa maradok.

Megindulnak a kibontakozási tárgyalások.

A kormány lemondása után Teleszky Jánossal, a Tisza-kormány volt pénzügyminiszterével folytatott megbeszélést Bethlen István gróf abban az irányban, hogy Teleszky álljon az új kormány élére. Ennek az elgondolásnak kiinduló pontja az volt, hogy Teleszky János, mint kiváló pénzügyi szakértő irányítaná a kibontakozás munkáját és valószínűleg meg a Bethlen-kormány gazdasági és pénzügyi programját. Az erre vonatkozó tárgyalás azonban eredményre nem vezetett és Teleszky János nem vállalta a kormányalakítást. Ilyen előzmények után került előtérbe Károlyi Gyula gróf.

Tizenkét óra után jelent meg Teleszky János, majd utána Károlyi Gyula gróf a kormányzó előtt. A kihallgatás után néhány perccel nyilvánvaló lett, hogy Teleszky János a kabinetalakítást nem vállalja. Fél 2 órakor hagyta el a kormányzóságot Károlyi Gyula gróf külügyminiszter.

A hosszas tanácskozás után Károlyi Gyula gróf azt a kijelentést tette, hogy a kabinetalakítást elvállalta és reméli, hogy néhány nap alatt a kormányválságot likvidálni tudja. A designált miniszterelnök nyomban megkezdte tanácskozásait a kormány megalakítására vonatkozóan; tárgyalásokat folytatott Bethlen István gróf is.

Pesthy Pál, az Egységspárt elnöke és Rubinek István, az Egységspárt alelnöke, délután 3 órakor kihallgatáson jelentek meg a Kormányzó Úrnál és arra kérték, hallgassa meg az Egységspárt minden árnyalatát, hogy megismerje a párt igazi véleményét. Hangsúlyozták, hogy az Egységspárt mindenképpen ragaszkodik Bethlen István grófhoz. A Kormányzó Úr hozzájárult ahhoz, hogy az Egységspárt több tagját kihallgatáson fogadják.

Az Egységspárt vezetői után Ernst Sándor, a Keresztény Gazdasági és Szociális-párt vezére jelent meg a Kormányzó Úr előtt és kifejtette előtte álláspontját.

Az Egységspárt állásfoglalása.

Délután az Egységspárt elnöki tanácsa összeült, majd a fővárosban tartózkodó képviselők bevonásával szélesebbkörű értekezletet tartottak. Az értekezlet után Schandl Károly dr. a következő nyilatkozatot tette:

— Az egész ország közvéleménye egységesen ragaszkodik ahhoz, hogy Bethlen István gróf zsenialitása továbbra is érvényesüljön az ország politikai életében. Ma látszik meg leginkább, mikor a kormány lemondása nyilvánosságra jutott, hogy még azok is, akik ellenzéki felfogásban vannak, a legnagyobb magyar politikai erőnek tartják Bethlen István gróf vezető szellemét. Az egységes pártot Bethlen István tartotta össze és az ő akarata fogja továbbra is összetartani. Ő tette nagyra ezt a pártot, amely a népies agrárpolitikát nemcsak hirdette, de hatalmas tettekben váltotta valóra. Mi sohasem felejtjük el, hogy ő volt az, aki a kisgazdatársadalom és a falu népére alapította ennek a pártnak a kormányzatát. Mi a pártvezetésben Bethlen István gróf személyéhez feltétlenül ragaszkodunk, mert ismerjük az ország hangulatát és halljuk a más pártokon levők véleményét is. Most már a vidék akarata is megnyilatkozik, amely azt követeli, hogy Bethlen István grófnak a politikai élet irányításából hiányoznia nem szabad. Olyan időket élünk, amikor a magyar parlamenti többségnek sziklaszilárdan kell összetartania és ezirányban megnyugtató biztosságot is szereztünk már.

— Felemelő a nagy gondok közepette, hogy a falvak népe öréből már a kormány lemondásának hire után pár órában belül a legerősebb ragaszkodás hangjai szólnak abban az irányban, hogy ez a párt maradjon az, aminek Bethlen István, nagyatádi Szabó és Rubinek Gyula annakidején megalkották: erős falanxa a nemzeti erőnek, amely a maga szilárdságával már többször segítette ki az országot súlyos válságából. Meg vagyok róla győződve, hogy ezen az uton a kibontakozást most is meg fogjuk találni.

Az Egységspárt értekezletén később megjelent Károlyi Gyula gróf designált miniszterelnök is, aki kijelentette, hogy mai napja tulajdonképpen csak előzetes megbeszélésekkel telt el. Kormányát a többségi pártok soraiból kívánja megvalósítani, esetleg a párton kívül álló néhány szakember bevonásával.

A Szent István-napi tanácskozások.

Szent István-napja is szakadatlan tárgyalásokkal telt el. Károlyi Gyula gróf kihallgatáson fogadta Wekerle Sándort, Gömbös Gyulát, Zsitvay Tibort, majd felkereste Watko Lajost és azután Bethlen István gróft.

Bethlen István gróf a délelőtt folyamán Darányi Kálmán államtitkárt, Khuen-Héderváry Sándor gróft, majd Pap Géza bárót fogadta. A déli órákban az Egységspárt részéről tizenkét tagu küldöttség jelent meg a lemondott miniszterelnök előtt. Elsőnek Pesthy Pál, majd Bíró Pál, Farkas Elemér, Lakatos Gyula és Schandl Károly intezett beszédet a miniszterelnökhöz és a pártnak törhetetlen ragaszkodását hangsúlyozták a volt miniszterelnök iránt. Bethlen István gróf kifejtette, hogy lemondása minden tekintetben megokolt volt, már csak a jövő szempontjából is, mert könnyebben küzdi le a nehézségeket egy olyan kormány, amely nem felelős a jelenlegi eseményekért. Arra kérte a pártot, hogy teljes erejükkel álljanak Károlyi Gyula mellé. A helyzet aggodalomra nem ad okot, a pénzügyi kibontakozást minden tekintetben bizonyosra veszi, már csak azért is, mert a külföld rokonérzését tökéletesen biztosítja látja. Bethlen István gróf végül kijelentette, hogy a párt életében továbbra is tettekkel, szóval, cselekedettel, tanáccsal, a párt legelső helyén fog dolgozni.

Az Egységspárt tagjai este bizalmas értekezleten foglalkoztak az eddigi eseményekkel, majd egyhangú határozattal kimondották, hogy Károlyi Gyulát kormányalakítási törekvéseiben legmesszebbmenően támogatják. A felszólalók egyszerűségeiket kifejezték annak a szükségességnek is, hogy a párt egységét minden körülmények között meg kell őrní.

A Keresztény Gazdasági és Szociális-pártnak is bizalmas megbeszélések folytak Szent István-napján, de a párt még nem foglalt véglegesen állást a kormányválsággal kapcsolatban.

A válság harmadik napja: augusztus 21.

Augusztus hó 21-én, pénteken *Károlyi Gyula* gróf dezinált miniszterelnök tovább folytatta tájékoztató megbeszéléseit. *Mayer János* földmivvelésügyi miniszter, *Keresztény-Fischer Ferenc* főispán, *Apponyi Albert* gróf, *Irády Béla*, *Kállay Miklós* kereskedelemügyi államtitkár, *Pesthy Pál*, az Egységszépárt elnöke, *Gömbös Gyula*, volt honvédelmi miniszter, jelentek meg a dezinált miniszterelnök előtt. A délután folyamán pedig *Teleszky Jánossal*, *Popovics Sándorral*, *Walko Lajossal*, *Pesthy Pállal* és *Ernszt Sándorral* tárgyalott.

Ugyancsak pénteken került sor a Kormányzó Ur előtti kihallgatásokra. Elsőnek *Almásy László*, a képviselőház elnöke, majd *Wlasics Gyula* báró, a felsőház elnöke jelentkezett audienciára. Utánna *Mayer János*, *Berki Gyula*, *Csizmadia András* és *Patacsi Dénes*; majd *Temesváry Imre*, *Schandl Károly*, *Meskó Zoltán* és *Farkas Géza* járultak a Kormányzó Ur elé. Ezt a csoportot követték *Dési Géza*, *Kállay Miklós*, *Perényi Zsigmond* báró, *Irády Béla*, *Kenéz Béla* és *Putnoky Móric*.

A Kormányzó Ur arra kérte az Egységszépárt tagjait, hogy minden feltétel nélkül támogassák *Károlyi Gyula* grófot kormányalakítási törekvéseiben.

A Kormányzó Ur előtt megjelent még *Ripka Ferenc* főpolgármester, *Apponyi Albert* gróf, *Walko Lajos*, majd a Keresztény Gazdasági és Szociális-párt kiküldöttjei: *Wolff Károly*, *Turi Béla* és *Czettler Jenő*.

Bethlen István gróf e napon a lemondott kormány tagjaival tanácskozott. *Ernszt Sándor* volt népjóléti miniszter a tanácskozás után kijelentette, hogy az új kormányban nem vállal tőredet, mert pihenőre van szüksége.

A pénteki események közül kiemelkedett a *Keresztény Gazdasági és Szociális-párt* értekezlete. A párt egyhangúlag elhatározta, hogy támogatja *Károlyi Gyula* gróf kormányalakítási törekvéseit, de ezt feltételekhez köti. E feltételek a következők: a népjóléti minisztérium fenntartása. (Felmérült ugyanis a minisztérium megszűntése, a takarékosági tervekkel kapcsolatban.) A takarékosági rendszabályok mértékletesebb alkalmazása, különösen a köztisztviselőkkel kapcsolatban. A párt az új kormányban a régi egy helyett, két tárcát kíván. A falusi szegénység inszégének enyhítése. Az értekezleten egybéként *Ernszt Sándor* — elhangzott nyilatkozatát ellentétben — hajlandónak mutatkozott arra, hogy az új kormányban szerepet vállaljon.

A *kiszagdadaképviselek* délután öt órakor ültek össze *Mayer János* volt földmivvelésügyi miniszternél. Az értekezleten különböző javaslatok és kívánságok merültek fel egy a válság megoldására, mint a kormány megalakítására nézve. Az értekezlet elhatározta, hogy a kívánságokat öttagú bizottság és pedig *Schandl Károly* dr., *Csizmadia András*, *Patacsi Dénes*, *Meskó Zoltán* és *Váry Albert* dr. adja át a dezinált miniszterelnöknek.

A tanácskozásokkal és megbeszélésekkel kapcsolatban természetesen az egyes tárcák betöltésére vonatkozólag is megindult a találgatások és kombinációk özöne. A dezinált miniszterelnök tárgyalásai főként a pénzügyi tárcá betöltése körül forogtak.

A válság megoldódik.

Augusztus hó 22-én, szombaton este ért véget a négy napos válság. *Károlyi Gyula* gróf már kora délelőtt megkezdte újabb tárgyalásait *Pesthy Pállal*, *Rubinek Istvánnal* és *Mayer Jánossal*. Fogadta a *Keresztény Szociális és Gazdasági-párt* képviselőit is, majd az *Egységszépárt* kiszagdadacsoportjának öttagú küldöttségét. A küldöttség közölte azt a kívánságát, hogy a kormány párt politikájában változatlanul állja a magatartást. *Szabó István* és *Bethlen István* gróf között létrejött megállapodást, mely a kiszagdadacsoportot fokozott védelmélt jelenti. Silgzősnek tartják a *vetőmag- és inszégakció* haladéktalan megindítását, a *kartellörvény* azonnali végrehajtását, minden *uzsoratörekvés* letörését, továbbá a *hitel- és kamatviszonyok* enyhítését. Végül kifejtették, hogy *Mayer János* személyéhez ragaszkodnak.

Horthy Miklós Kormányzó Ur a délelött folyamán kihallgatáson fogadta *Ripka Ferenc* főpolgármestert, *Kozma Jenő*, *Ussety Béla* és *Dési Géza* képviselőket.

A délelötti tárgyalások befejezése után *Károlyi Gyula* gépkocsin Gödöllőre hajtatott, hogy jelentést tegyen a Kormányzó Urnak a tanácskozások eredményéről. *Károlyi* gróf este félhatkor tért vissza a miniszterelnökségre, ahol a lemondott kormány tagjai utolsó tanácskozásukra gyűltek össze. *Károlyi*

gróf közölte, hogy a *Keresztény*párt és az *Egységszépárt* kiszagdadacsoportja részéről támasztott kívánságok megnehezítik vállalkozását és erről jelentést tett a Kormányzó Urnak. Erre *Bethlen István* gróf magához kérette *Pesthy Pált*, *Ernszt Sándort* és *Mayer Jánost*, akikkel lefolytatott rövid tárgyalásai után az összes nehézségeket tisztázták. Este hivatalosan közölték a lapokkal, hogy *Károlyi Gyula* gróf másnapra megalakítja kabinetjét. Az *Egységszépárt* nagy megnyugvással vette tudomásul a válság megoldásának híreit.

Augusztus hó 23-án, vasárnap fejezte be *Károlyi Gyula* gróf kormányalakítási tárgyalásait. Miután most még nem sikerült a pénzügyminiszteri tárcát véglegesen betölteni, a tárcát maga *Károlyi* gróf vállalta, aki mellett *Vargha Imre* pénzügyi államtitkár látja el miniszteri hatáskörrel a tárcá teendőit.

A *Keresztény*párt két tárcára vonatkozó kívánságát olyan módon teljesítették, hogy a népjóléti és kultusz-tárcát egy személyre, *Ernszt Sándorral* töltötték be. Az *Egységszépárt* kiszagdadacsoportjának kívánságára *Mayer János* tárcanélküli kiszagdadaminiszter lett.

Az új kormány névsora.

Az új kormány tagjainak összeállítása a következő:

Miniszterelnök: KÁROLYI GYULA gróf, aki egyszersmind ideiglenesen vezeti a pénzügyminisztériumot is.

Külgügyminiszter: WALKO LAJOS.

Belügyminiszter: KERESZTES - FISCHER FERENC.

Kereskedelmi miniszter: KENÉZ BÉLA.

Földmivvelésügyi miniszter: IRÁDY BÉLA.

Igazságügyminiszter: ZSITVAY TIBOR.

Honvédelmi miniszter: GÖMBÖS GYULA.

Közköztársági miniszter: ERNSZT SÁNDOR, aki egyszersmind ideiglenesen vezeti a népjóléti minisztériumot is.

Tárcanélküli kiszagdadaminiszter: MAYER JÁNOS.

Az új kormány tagjai hétfőn, délelött 12 órakor jelentek meg a Kormányzó Urnál, a hivatali eskü levetése végett. Az eskütétel a szokásos ünnepélyes formák között zajlott le. Mint zászlósúr *Széchényi* Emil gróf koronaőr funkcionált. Az eskü után a Kormányzó Ur külön-külön kihallgatáson fogadta a kormány tagjait, akik ezután nyomban átvették hivataluk vezetését.

A Kormányzó Ur kézírata Bethlen István grófhöz.

A *Budapesti Közlöny* (hivatalos lap) augusztus hó 24-én, hétfőn, rendkívüli kiadásban közölte a régi kormány felmentését és az új kormány kinevezését. Rendkívüli meleghangú kéziratban bucsuzott el a Kormányzó Ur *Bethlen István* gróftól s valamennyi miniszternek is külön-külön meleg köszönetet nyilvánította. A volt miniszterelnökhöz intézett kézirat így hangzik:

Kedves Gróf Bethlen!

Megrendült egészségi állapotára való tekintettel már több ízben felajánlotta lemondását, amelyet azonban, bízva szíves munkabírásában és figyelemmel a mindenkori helyzetre, nem fogadtam el.

Most újból élm terjesztette a minisztérium lemondását, arra is hivatkozva, hogy a nemzet áldozatkészével szemben erősebb igényeket támasztó adott helyzetben a kormányzat felelősségteljes munkájában új erők bevonását tartja szükségesnek.

Amidőn az új kormány megalakítására felkértem, Ön a fokozott erőmegfeszítést kívánó jelen körülmények között mélyszéles felelősségerzéstől áthatva a megbízatás vállalása elől kitért.

Ily körülmények között kénytelen voltam legnagyobb sajnálatomra a minisztérium lemondását elfogadni s ehhez képest Önt magyar királyi miniszterelnöki állásától ezennel felmentem.

A magyar történelem egyik legnehezebb korszakában több, mint egy évtizeden át folytatott önzellen, oda-

adó működésével Ön a nemzet ügyének szolgálatában elérhetetlen érdemeket szerzett. Az Ön által folytatott politika, amellyel minden tekintetben egyet érttem, eredményezte azt, hogy az országot sűrű elszyteltségéből sikerült mindinkább kiemelni. Ezen az uton egyéniségét a haza nagy férfainak sorában tetteivel méltóképpen megörökítette.

Amidőn annak a reménynek adok kifejezést, hogy az ország érdekében a jövőben is számíthatok kipróbált munkaejére, a hazának kiváló képességével és fáradhatatlan odaadással teljesített rendkívüli szolgálatait újlag teljes elismeréssel és meleg köszönetem nyújtánom.

Kelt Budapesten, 1931. évi augusztus hó 24. napján.

Horthy Miklós s. k.

Gróf Károlyi Gyula s. k.

A lemondott kormány utolsó minisztertanácsa.

Augusztus hó 22-én, szombaton délután tartotta a lemondott kormány Bethlen István gróf elnöklésével utolsó minisztertanácsát, amely kizárólag formális jellegű volt. A tanácskozás befejezte után Bethlen István gróf néhány meleg szót intézett minisztertársaihoz és többek között a következőket mondotta:

— Most, miután befejeztük tanácskozásunkat, a magam részéről kedves kötelességemnek tartom, hogy minisztertársaimnak, kikkel mindig a legnagyobb összhangban működtem és akik az ország érdekében becsülettel mindent elkövettek, hogy a nemzet sorsát előbbre vigyük, a mai utolsó minisztertanácson hálás köszönetet mondjak a kabinetben való közreműködésükért és azért az odaadásért és bizalomért, amellyel engem állandóan kitüntettek. Azzal a felemelő tudattal zárom be a minisztertanácsot, hogy a magyar jövővért dolgoztunk és a haza üdvéért cselekedtünk.

A volt kormány tagjai ezután szívélyesen bucsut vettek egymástól.

A távozó miniszterek augusztus hó 24-én, hétfőn bucsutak el miniszteriumaik tisztviselőkarától. Bethlen István gróft a miniszterelnökség tisztviselőkarának elén Darányi Kálmán államtitkár bucsuztatta el, mélyen megindult szavakkal. A súlyos veszteség érzését — mondotta befejezésül — némileg enyhíti az a tudat, hogy Bethlen István megmarad ennek a nemzetnek továbbra is részére.

Az államtitkár utolsó szavait alig tudta elmondani a mélyeséges meghatottságtól.

Bethlen István gróf megindultsággal küzködve kezdte meg bucsuzavait.

— Én mindig büszke leszek erre a tiz évre — mondotta. — Büszke leszek, mert azt hiszem, hogy nem meddő és nem dicstelen korszakot értünk el. Eseményeket szol-

gáltunk és ezeken az eszményeken keresztül szolgáltuk a nemzetet. Igérem, hogy sohasem leszek hüllen ezekhez az eszményekhez.

A miniszterelnök ezután sorra kezelt fogott valamennyi jelenlevővel, majd a meghatott bucsu vétéjét.

A lemondott kormány többi tagja is augusztus hó 24-én, hétfőn vett bucsut tisztviselőkarától.

Bethlen István gróf tiz esztendeig lakott a miniszterelnökségen, ahonnan most kiköltözött. Butorait, apróságait, közel ötvenezzer darabból álló magánlevelezését, feljegyzéseit gondosan összecsomagolták és a fővárosban beraktározták. A volt miniszterelnök augusztus hó 25-én Lukácsra utazott, ahonnan valószínűleg egy külföldi furdőhelyre megy hosszabb pihenésre.

A külföldi sajtó véleménye.

A külföldi sajtó természetesen rendkívül nagy figyelmet szentel Bethlen István gróf visszavonulásának, akit mint Európa legrégebbi miniszterelnökét emlegettek mindenütt.

A német lapok egyrésze azt hiszi, hogy Bethlen gróf távozásra csak ideiglenes lesz. Mások külpolitikai okokból, elsősorban a francia politika nyomásában keresik a lemondás igazi okát. A lapok Bethlen gróf távozását őszintén sajnálják és arról biztosítják, hogy a német kőzélet mindig szeretettel és rokonszenvvel fogja kísérni léptét.

Az osztrák lapok remélik, hogy a változás egyszersmind nem érinti Ausztria és Magyarország baráti viszonyát. Megállapítják, hogy Bethlen István grófnak történelmi teljesítménye, mellyel Magyarországot kivezette a forradalom és ellenforradalom zűrzavarából, vitán felül áll.

Az angol sajtó részletesen ismerteti Bethlen István gróf nagy érdemeit az ország rendjének helyreállítása körül. Annak a meggyőződésüknek adnak kifejezést, hogy Bethlen gróf nehezen lesz nélkülözhető a kormányban. Károlyi Gyula vállalkozása — szerintük — a külpolitika változatlanúságát jelenti.

A francia lapok felvetik a kérdést, hogy Magyarország legkiválóbb államférfiának távozásra végérvényese, vagy csak pillanatnyi? Elismeréssel irnak Bethlen István gróf nagy érdemeiről, majd Károlyi gróf pályafutását ismertetik. Egyben visszautasítják azt az állítást, mintha Bethlen gróf feláldozta volna magát a sürgős pénzügyi szükségletnek, melyet csak Franciaország tud kielégíteni.

Az olasz lapok hangsúlyozzák, hogy a lemondás a legeszkélyben mértekben sem fog az ország politikai irányelveinek változásával járn.

A cseh lapok gyűlölködő hangon támadják a lemondott kormányt, különösen Bethlen István gróf személyét.

A Kormányzó neje megindítja a nyomorenyhító akciót.

Erszt Sándor, a lemondott kormány népjóléti minisztere, augusztus hó 17-én egy hirlapiró előtt, a munkanélküliséggel kapcsolatban, a következő nyilatkozatot tette:

— A munkanélküli segélyezésnek nem hive a kormány. A segítést más módon akarjuk és fogjuk is megszervezni. Már most bejelenthetem, hogy nagyszabású országos inségyenhitő-akció indul meg újból.

— Augusztus hó 15-én Gödöllőn voltam a kormányzóne öfömlétőségánál és vele letárgyaltam az inségyenhités egész anyagát, nemcsak a kormány részvételével, hanem a főváros és a társadalmi intézetek bekapcsolását is. A kormányzóne öfömlétősége kijelentette, hogy a legnagyobb erővel akarja az idén is megindítani az akciót, hogy a teli hónapokra az inséget az egész országban enyhíteni lehessen.

— Az illetékes tényezőkkel már a legközelebb megárgyalom az inségyenhitő-akció kérdését, hogy ezt az akciót — a vidékre is kiterjesztve — az egész országban megfelelően lebonyolíthassuk.

A nyilatkozat elhangzása óta a kormány benyújtotta lemondását. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az akció a legszelebbre keretek közt, rövid időn belül meg nem indul.

Fehér Ferenc, Berkí András és Sepsí János, csákvári földműves-színjátók, mint „Három Király”-ok.

Károlyi Gyula gróf első beszéde a kisgazdapártban.

A miniszterelnök azt hangsúlyozta, hogy a kisgazdatársadalom a tartós és egészséges kormányzat alapja.

A Keresztény Kisgazda és Földműves Párt augusztus hó 24-én, este értekezletet tartott. Hét órakor vonult be a tanácskozóterembe Pestyh Pál elnök vezetésével az új kormány, élén Károlyi Gyula gróf miniszterelnökkel. A kormány tagjait a terembeépéskor a jelenlevők lelkesen megéljenzették, majd Pestyh Pál elnök bucsuztatta el Bethlen István gróf miniszterelnököt, akit felkért arra, hogy maradjon továbbra is tagja a pártnak. Ezután üdvözölte az új miniszterelnököt és felkérte, hogy tájékoztassa a pártot terveiről.

Károlyi Gyula gróf beszéde.

Károlyi Gyula gróf miniszterelnök beszédében többek között a következő kijelentéseket tette:

— A vezetésem alatt álló kormány azért alakult meg, hogy az országot a sulyos pénzügyi és gazdasági helyzetből megfelelő, mindent felölelő program alapján kivezesse. Erősen remélem, hogy minden erőnk megfeszítésével sikerül is az országot a sulyos helyzetből kivezetni. Az államháztartás egyensúlyának biztosítása elengedhetetlen feltétele az ország gazdasági életének. A helyzet olyan, hogy ezen egyensúly biztosítása szükségessé teszi egyfelől a kiadások apasztását, másfelől a jövedelmek fokozását. Ezekre vonatkozó részletes terveket és javaslatokat a kormány a 33-as bizottság legközelebbi ülésén előterjeszti.

— Minden eszközzel arra kell törekednünk, hogy az ország összszakosságát arról győzzük meg, hogy a terhek mindenki vállán igazságosan és aránylagos egyenlőséggel nyugszanak és bármily sulyosak, kizárólag az ország egyetemességének érdekében viselhetnek. Kötelessége a kormánynak továbbá a közrendet az egész országban fönntartani és biztosítani. Ennek pedig egyetlen helyes módja az, hogy *ínség, nyomor ne legyen az országban*. Itt is igen nehéz feladat előtt áll a kormány, mert az ország több vidékén valóban az *ínségig* rossz volt a termés. Ez azonban okvetlenül megoldandó, *éhezőknek nem szabad itt lenni*.

— Ami a most megalakult kormány külpolitikai szándékait és célkitűzéseit illeti, alig mondhatok olyat, melyet a bel- és külföldi közönség ne ismerne. Mikor ezelőtt nyolc hónappal elvállaltam a külügyi tárca vezetését, tettem ezt azért, mert meggyőződésem szerint a Bethlen István által folytatott külpolitika alkalmas arra, hogy az ország helyzetét kiemelje abból a sivár elszigeteltségből, amelybe a háború és a forradalmak után süllyedt.

Ezután részletesen ismertette az miniszterelnök az egyes államokkal szemben fennálló külpolitikai helyzetünket, majd így folytatta:

— A lelépő kormány minden elfogulatlan magyar ember véleménye szerint *olyan értékes és nagy munkát fejtett ki az ország érdekében, amelynek a történelemben maradandó emléke lesz és amely munka alapján az állam minden életmegnyilvánulásában tovább fogunk építhetni*. Örökbecsű hazafias munkáját a Bethlen-kormányt csakis a két kormányzópárt odaadó segítségével tudta megvalósítani. A két pártnak kipróbált erejére óhajt támaszkodni ez a kormány is.

— Tíz évvel ezelőtt Bethlen István összefogott nagyatádi Szabó Istvánnal és a kisgazdatársadalommal, nekifogott az ország újraépítési munkájához. Ez az együttműködés a mai napig zavartalan volt. Természetesnek tartom, hogy a kisgazdatársadalom velem szemben, aki nem vett részt a pártalapításban, a bizalom tekintetében tartózkodó. Nem félek azonban attól, hogy ez a tartózkodás bizalomná ne váljék, mert *annymira át vagyok hatva azon meggyőződéstől, hogy a kisgazdatársadalom minden tartós és egészséges kormányzatnak alapja kell, hogy legyen, hogy*

mindent el fogok követni arra, hogy bizalmukat a kormány cselekedeteivel meg is szerezzem.

— Kérem a pártot, hogy azon az alapon, amelyen Bethlen István gróf kormányát sok nehézségen átsegítette, *kormányomat is támogatni sziveskedjék, hogy ezt az országot elvezessük a boldoguláshoz arra az újtárra, amelyet történelmi hivatottsága és áldozatkészsége alapján méltán megérdemel.*

Bethlen István utódjáról.

A miniszterelnök beszédét hosszantartó lelkes taps és éljenzés fogadta, majd Bethlen István gróf állott fel szólásra:

— Nekem jutott az a szerencse, hogy a párt nevében a Károlyi Gyula gróf elnöklelte alatt megalakult új kormányt üdvözölhessem. *Teljes meggyőződéssel és igaz szeretettel Károlyi Gyula gróf és társai iránt teszem ezt meg.*

— Az én elnöklésem alatt állott kormány lemondott azért, hogy *szabaddá tegye az utána következő kormány számára az utat*, amelyet úgy látszik, hogy a folyton tornyosuló gazdasági nehézségek és azok a jelszókép felmerülő orvosszerek is, melyek nem mindig meggondoltak voltak, hanem jelszavak maradtak, eltorlaszoltak

— Nem futamodott meg a kormány a maga feladata elől. Nem hagyta cserben az országot és a pártját. Emlékeztetek arra, hogy azt a rövidlejáratu kölcsönt, melyet megszerezünk, mindenesetre odaszámíthatom, *mint előkészítő munkánk egyik főmozzanatát*. És feloldottuk a hitelélet korlátait anélkül, hogy káros jelenségek mutatkoztak volna. A vágányokat lefektettük és ennek a kormánynak a feladata és kötelessége, hogy a végrehajtás munkáját vállalja ezzel a párttal és a testvérpárttal együtt és kizárólag ezekkel a pártokkal, mert ezek a pártok biztosítják a jogfolytonosságot, az elvek folytonosságát és az irányynak a folytonosságát, amelyet tíz éven keresztül itt képviseltem.

Lakodalmas pár Boldog községből, a Szent István-napi ünnepeken.

— Károlyi Gyula gróf nekem régi jó barátom. Nem azokból a fecesgő magyarokból való, akik üres kritikával állnak elő a közéletben, de maguk cselekvésre nem képesek. Nem azokból a magyarokból való, akik bátrak akkor, amikor nincs veszély s meglapulnak abban a percben és a harmadik sorba állnak, amikor veszélyben van a haza. Ő azokból a keménykötésű, csendes és szótlan magyarokból való, akik nehéz időkben helytállanak és amikor a jutalomosztásra kerül a sor, eltűnnek.

— Emlékezzünk vissza az aradi kormányra. Akkor veszélyben volt a vállalkozás s börtönnel fizettek érte. Következett a szegedi kormány megalakulása s amikor Budapesten helyreállott a rend, Károlyi Gyula gróf, a szegedi kormány miniszterelnöke nem jött fel, hogy jogforrás legyen, hanem félrevonulva, csendesen végezte dolgát.

— De nem lehet változás sem a kül-, sem a belpolitika nagy kérdéseiben, kezdve a trón betöltésének kérdésén. Nem lehet változás a kormány felfogásával szemben abban a tekintetben sem, hogy ebben az országban a politikai élet gerince a magyar történelmi osztály és a kisgazdatársadalom összefogásán alapul s hogy annak, aki ebben az országban nemzeti politikát akar csinálni, azt erre a két társadalmi osztályra kell alapítani. Nem lehet eltérés abban a tekintetben sem, hogy a demokratikus fejlődés útján fokozatosan, lépésről-lépésre megfontoltan, de mindig egy lépést előre kell tenni.

— Ha nézem az új kormány kilátásait, azt mondom, joggal biztosíthatom Károlyi Gyula grófot és munkatársait mindannyiunk bizalmáról, szeretetéről és kitartásáról abban az irányban, amelyet ő megjelöl. Ahhoz, hogy ez az irány el ne bukjék, két dolog szükséges. Az egyik, hogy erős legyen a kormány, mert ebben az országban gyenge kézzel kormányozni nem lehet. A második feltétel pedig az, hogy ez a párt összetartson. Tudom, hogy támadások indulnak majd azért, hogy megbontsák ennek a pártnak egységét, de nem lesz eredménye az ilyen törekvéseknek, mert e pártnak kötelessége az ország érdekében, hogy mindenki kitartson e nehéz időkben az utolsó emberig a maga posztján.

— Szeretettel és bizalommal nyujtom át a töviskoszorút, — fejezte be szavait Bethlen István gróf — mert töviskoszorú az, amit a mai nehéz körülmények között átadhatok, de ebben benne foglaltatik a mi bizalmunk és szeretetünk, mert rendületlenül fogjuk követni Károlyi Gyulát, az általa kijelölt uton.

Hosszantartó lelkes tappsal ünnepelte a párt ismét Károlyi Gyula gróf miniszterelnököt, majd Pesthy Pál elnök határozatként kimondotta, hogy a párt Károlyi Gyula grófot bizalommal, hűséggel és szeretettel támogatja.

Scchandl Károly beszéde.

Ezután Scchandl Károly szólt fel azoknak a képviselőknek nevében, akik Bethlen István gróffal tíz éven át együtt harcoltak. Rámutatott arra, hogy a trianoni Magyarország tíz évvel ezelőtt kapott politikai vezért, aki iránt a bizalom akkor nyilvánult meg legerősebben, amikor a hatalomtól visszavonult. Régen vett erőt a magyarság minden rétegén olyan megriadás, mint amikor Bethlen István gróf lemondásának híre jött. A pártpolitikai ellentétek pár órára elomlottak az egész országban, amikor a nemzet elvesztette politikai vezérét, aki tíz éven keresztül annyiszor mentette meg az országot. Érthető tehát, hogy ilyen körülmények között érthetetlenül állott mindenki, hogy miért kell neki távoznia. Csakhamar rájött azonban arra, hogy nem politikai okok készítették erre. Az az egy tudat vizsgálta meg bennünket, hogy tudniillik nem bucsuzik fölünk. Lehet neki távoznia az őrhelyéről, azonban a párt és a magyar közélet irányításában Bethlen nem távozhatik. Bethlen Istvánnak mi szabadságot adunk. Alig tízenketten vagyunk itt azok közül, akik az első nemzetgyűlés óta közvetlen szentani vagyunk emberfeletti erőfeszítésnek, amelyekkel vezette a nemzetet. Mindannyiszor, amikor azt hittük, hogy itt a vég, akkor Bethlen István gróf mindig megmentette az országot. Én ugy tekintem, hogy Bethlen István gróf a főhadiszálláson elhagyta a maga helyét, de

csak azért, hogy eljőjön a frontra és mint frontarcos legyen az első közöttünk.

— Bizunk abban, aki öt követi állásában. Nemcsak azért, mert Bethlen István gróf ajánlotta, hanem azért is, mert Károlyi Gyula gróf megmutatta a bolszevizmus után, hogy miképpen kell a hazát szeretni. Bethlen István gróftól pedig nem bucsuzunk, hanem üdvözlöljük őt, mint frontarcost, amidőn közeink jött küzdeni.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után az értekezlet véget ért.

Pártvacsera.

Az értekezlet után vacsora volt, amelyen Dési Géza mondott a leköszönt kormány tagjaira mélyhatású pohárköszöntőt.

Ezután Bethlen István gróf emelkedett szólásra és miután hangsúlyozta, hogy nem bucsuzik a párttól, hiszen a család-tól bucsuzni nem lehet, így fejezte be felszólalását:

— Ha van testamentum, amelyet én mélyen tisztelt barátomnak, Károlyi Gyula grófnak átadok, ugy a testamentum az, hogy szeresse ezt a pártot, tartsa össze ezt a pártot, mert ezen keresztül lehet és fog az új Magyarország létrejönni.

Ezután Váry Albert köszöntötte fel Károlyi Gyula gróf miniszterelnököt és a párt nevében igéretet tett, hogy a párt minden tagja teljes erővel támogatni fogja őt nehéz és felelősségteljes vállalkozásában.

Most Károlyi Gyula gróf miniszterelnök emelkedett lelkes óváció közben szólásra.

— Nem tagadom, — mondotta — hogy elfogultság vesz rajtam erőt, hiszen ma bucsuztattátok, ha csak idciglenesen is, azt a férfit, akit én és mindannyian az ország leghivatottabb vezérének ismerünk.

— A mai nap megerősített engem abban a hitben és reményben, hogy nehéz feladatunkat sikerrel tudjuk elvégezni, mert reátok számíthatunk. Ha ti ma bennünket, akik, mint mondani szokás, hatalomra jutottunk, mérhetetlen ünneplésben részesítettek volna, Bethlen Istvánt pedig, aki most a hatalmat kiadta kezéből, csak formálisan ünnepeletek volna, megvallom, a párt iránti megbecsülésem nagyon megrendült volna.

— Az a szeretetteljes bizalom, a ragaszkodásnak az a megnyilvánulása, amelyet Bethlen István gróffal szemben tanúsítottatok, rendkívül fokozta a párt iránti tiszteletemet és megbecsülésemet. Ismételtlen kérem bizalmatokat, hogy megfelelhessünk nehéz feladatunknak.

Megújuló lelkes ünneplésben volt része Károlyi Gyula gróf miniszterelnöknek felszólalása után. Több beszéd a vacsora során nem hangzott el.

Javunkra írták az öt millió fontos kölcsönt.

Az ötmillió angol fontos államkölcsönre vonatkozó megállapodást 1931 augusztus hó 14-én a párisi magyar királyi követségen írták alá. A magyar kormány nevében a szerződést Villani Frigyes báró párisi magyar követ írta alá. A megállapodás értelmében a Banque de l'Union Parisienne vezetése alatt álló francia és a Crédit Suisse és a Société de Banque Suisse vezetése alatt álló svájci bankcsoport, a Mendelssohn and Company és a Nederlandsche Handel Maatschappij amszterdami bankházak, a Banca Commerciale Italiana által képviselt olasz konzorcium és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank vezetése alatt álló magyar bankcsoport a magyar kincstárnak összesen 621 millió francia frank (5 millió angol font) kincstárjegykölcsönt nyújtanak. A kölcsön egy évi lejáratra szól, a magyar kormány azonban további hat hónapra való meghosszabbítását kívánhatja. Abban az esetben, ha a magyar kormány a lejárat előtt hosszulejáratú kölcsönt venne fel, a kincstárjegykölcsönt ebből vissza kell fizetni. A kölcsön után az állam előzetesen évi 5% százalékos kamatot és 3/4 százalékos bankári jutalékot fizet. Ezenkívül, természetesen az államot terhelik a külföldön netalán fizetendő adók és illetékek is. Ki van köve, hogy a kölcsön esetleges meghosszabbítása alkalmával a hitelezők csak az esetben kívánhatnák a feltételek módosítását, ha a pénzügyi helyzete azt megokolná tenné. A kölcsön magyar része már július végén a kincstár rendelkezésére állott, a külföldi része pedig augusztus hó 14-iki értékkel iratott javára.

Ismét esett a buza ára.

A rozs megtartotta helyzetét, sőt valamit javult.

Az augusztus hó 17-től—24-ig terjedő hét napos időközben a buza és a rozs ára a budapesti terménytőzsdén ismét erős árhullámnak volt kitéve, sőt volt egy nap, amikor a rozs ára magasabb volt, mint a búzáé. Sajnos, a buza árvesztését nem tudta behozi, úgyhogy a fenti időszak kezdő és befejező napjainak árait összehasonlítva, a buza további áresést szenvedett. A rozs ezzel szemben megtartotta helyzetét, sőt bizonyos javulást is elért.

A buza és a rozs áralakulását a következő adatok szemléltetik:

Augusztus hó 17-én a 80 kilogrammos tiszavidéki buza métermázsáját a *készáru* piacon 9.80—10.15 pengővel jegyezték, boletta nélkül. Ezzel szemben augusztus hó 24-én ugyanezt a minőségű búzát 9.40—9.85 pengővel jegyezték; az áresést tehát 30—40 fillérre rug métermázsánként.

Augusztus hó 17-én a *határidő* piacon a legjobb minőségű búzát *decemberi szállításra* 11.30—11.32, *jövő évi márciusi szállításra* pedig 12.40—12.42 pengővel jegyezték, boletta nélkül. Ezzel szemben augusztus hó 24-én ugyanezt a buzaajtát *decemberi szállításra* 10.69—10.71, *jövő évi márciusi szállításra* pedig 11.98—12.00 pengővel jegyezték. Itt az áresést a *decemberi búzánál* 61, a *jövő évi márciusinál* pedig 42 fillért tesz ki métermázsánként.

A *roszárak* összehasonlítása a következő képet nyújtja:

Augusztus hó 17-én, a *készáru* piacon a legjobb minőségű rozs métermázsájáért, boletta nélkül, 8.75—9.00 pengőt jegyezték. Ezzel szemben augusztus hó 24-én 9.20—9.50 pengőt fizettek. Az *árjavulás* tehát 45—50 fillérre rug métermázsánként.

Augusztus hó 17-én, a *határidő* piacon a legjobb minőségű rozs métermázsájáért *decemberi szállításra* 11.15—11.18, *jövő*

évi márciusi szállításra 12.15—12.18 pengőt jegyezték, boletta nélkül. Ezzel szemben augusztus hó 24-én *decemberi szállításra* 11.15—11.20, *jövő évi márciusi szállításra* 12.26—12.28 pengőt fizettek. Az *árjavulás* tehát a *decemberi rozs*nál 2, a *jövő évi márciusi rozs*nál pedig 10—15 fillérre rug.

Itt említjük meg, hogy a fővárosi malmok augusztus hó 19-én a liszt nagybani árát leszállították. A nullás liszt métermázsáját 3.50 pengővel, a többiét 2.50 pengővel, kivéve a *hatos lisztet*, melynek árát csak 2 pengővel csökkentették. Ez az ár-csökkentés az augusztus hó 19-ike előtti áresésben leli magyarázatát. A vidéki malmok ezzel szemben valamennyi lisztműi árát csak 50 fillérrel csökkentették.

A budapesti tőzsde tanácsa augusztus hó 18-án tartott ülésén elrendelte hogy a *készáru- és határidő* piaci árai *arany-pengőben* jegyeztessenek és az *üzletkötések arany-pengőben* megállapítva kötéssenek.

Mult heti beszámolóinkban híriül adtuk, hogy az oroszok *nyagszabásu buza*dőmpingre készülnek. Ezzel szemben most *Moszkvából* az a híradás érkezett, hogy *Stalin*, az orosz szovjet feje, az orosz fogyasztási szövetkezetek értekezletén kijelentette, hogy Szovjetország gabonakivitelét a jövő hét folyamán kényegesen csökkentik. A gabonakivétel csökkentését állítólag azért határozták el, mert a világpiacra nagymennyiségű gabonakészlet halmozódott fel. Valószínű azonban, hogy a kivétel csökkentését egyéb okok miatt is szükségesnek vélték. *Szovjetország* számos vidékén *éhség* pusztul, az *évi terméskilátások* pedig igen gyengék. A szovjetkormány *nyagszabásu gabonakivételi* tervét olyan optimista terméskilátások alapján dolgozta ki, amelyek egyáltalában nem valósultak meg.

A bankbetétek felszabadítását teljes nyugalommal fogadta a közönség.

Több az új betét, mint a régi betétek elvonása.

Mint jelentettük, az augusztus hó 15-én megjelent kormányrendelet értelmében, az *augusztus hó 17-iki nap* jelentette a *betétek felszabadításának első napját*. Bár a fővárosi bankok teljes mértékben felkészültek arra, hogy a jelentkezők igényeit kielégítsék, nagyobb arányú kifizetésekre mégsem került sor, mert a *közönség a legnagyobb nyugalommal fogadta a bankbetétek felszabadítását és egyetlen banknál sem jelentkeztek olyan tömegek, melyek a gazdasági élet renájére zavarólag hatnának*. Minden bankban történtek ugyan felmondások, ezzel szemben azonban nagyarányú betételhelyezések is, melyeknek összege sokszorosan felülmúlja a teljesített kifizetések összegét. Mindez természetesen az *aranypengő bevezetésének* tulajdonítható, mely — mint ismeretes — a betéteket aranyértékkel ruházta fel.

A betétek elvonására a normálisnál nagyobb mértékben a többi napokon sem került sor; ellenben fokozatosan szaporodtak az új betétek, úgy hogy a pénz visszaáramlása a bankokba rövidesen megtörténik.

A külföldi lapok szerint a magyar bankzárlat feloldása igen jó hatást gyakorolt a pénzügyi körökre. A lapok megjegyzik, hogy a *magyar közönség józansága és a magyar bankok szilárdsága diadalmasan ellenállt a német pénzügyi válság nemzetközi visszahatásainak*.

Megalakult a garancia bank.

A kormány a pénzügyi betétek felszabadításával kapcsolatban — mint ismeretes — felhatalmazta a pénzügyminisztert, hogy oly közérdekű hitelintézet létesítéséhez, amelynek célja, hogy *átmenetileg szükség esetén a pénzügyintézetek teljes felkészültségé szempontjából rendelkezésre álljon, üzletrészek át vételével hozzájárulhasson*. A rendelet alapján a TÉBE (Takarékpénztárak és Bankok

Egyesülete) kötelékébe tartozó fővárosi pénzügyintézetek és a GYOSZ-ba (Gyáriparosok Országos Szövetsége) tömörült magánvállalatok a kincstár hozzájárulásával elhatározták a „*Magyar Szavatossági Bank*” megalakítását.

Az új intézet alakuló közgyűlését a Pénzügyintézetek Központ tanácsstermében augusztus 17-én délután 6 órakor tartották *Korányi Frigyes* báró elnöklésével. A pénzügyminiszteri főtanácsos képviselte. A közgyűlés az új intézetet 50 millió pengő *üzletrésztökével* alapította meg. Pénzügyintézeteinknek az új hitelintézet nem csupán ezzel a jelentékeny saját tőkeerejével, hanem a *Magyar Nemzeti Bank* részéről neki engedélyezendő megfelelő hitellel is rendelkezésre állhat. Habár feltehető, hogy a közönség megnyugtató céljából tett kormányintézkedések mellett az új intézmény nagobbmértékű igénybevétele sor sor megkerülni, mégis általános megnyugvást kelt, hogy szükség esetén ily jelentékeny hitelforrás áll bankjaink és azok közvetítésével iparvállalataink rendelkezésére. Az új bank természetesen csupán átmeneti, ideiglenes jellegű s annak ügyvitelét minden üzleti költség kirekesztésével a Pénzügyintézetek Központ saját személyzetével látja el.

Az új intézet igazgatósági állásai is tiszteletbeliek. A közgyűlés elnökké *Korányi Frigyes* bárót, alelnökké *Pásztor Miksát*, a Pénzügyintézetek Központ vezérigazgatóját választotta meg.

További 2 millió fontos kölcsön.

Itt említjük meg, hogy az öt millió angol fontos, már lekötött kölcsönön kívül *kedvező tárgyalások folynak további két millió fontos kölcsön kibocsátása iránt Amerikával*. Másrészt a mult évben Angliában elhelyezett három millió fontnyi kölcsönt előreláthatóan meghosszabbítják.

Az év első hét hónapja alatt 55.2 millió pengő a külkereskedelmi mérleg hiánya.

A Központi Statisztikai Hivatal jelentése szerint a magyar külkereskedelem július hónapban 6.8 millió pengőnyi behozatali többlettel záródott. A kivitel értéke ebben a hónapban 40.2 millió, a behozatalé 47 millió pengő volt.

A múlt év július havának 70.7 millió pengőt tevő behozatalához viszonyítva a behozatal értéke 23.7 millió pengővel esett vissza. A tengeri kivételével, amelyből e hónapban is jelentékeny mennyiséget importáltunk, ugyszólván valamennyi behozatali cikkünkben jelentékeny visszaesés mutatkozik.

A múlt év július havi 60.5 millió pengőt tevő kivitel ez év júliusában 20.3 millió pengővel csökkent, amelynek egyik oka az áruk erős hanyatlásában keresendő. Mennyiségileg is erős csökkenés mutatkozik a szarvasmarha, sertés, juh, liszt, gabona, friss és elkészített húsz és a szalámi kivitelben. A kikészített prémbőr, lóhere- és lucernamag, kikészített bőr- és borkivitelünk mennyiségileg ugyan némileg emelkedett, de az érték szempontjából az alacsony

értékesítési árak következtében ez utóbbi cikkben csökkenés mutatkozik. Értékben is emelkedett a leölt baromfi, toll, olajosmagvak, vasárúk és a maláta kivitele.

Az év első hét hónapja alatt a behozatal összege együtt 353.5 millió pengőnyi értéket képviselt, a kivitelé 298.3 milliót, tehát a hét hónap külkereskedelmi mérlegének hiánya 55.2 millió pengőre rug. A múlt évben a behozatal értéke ugyanez idő alatt 479.6 millió, a kivitelé 512.2 millió pengő volt, a kivitel többlete ennél fogva 32.6 millió pengőt ért el. A behozatal az idei év első hét hónapja alatt 126.1 millió pengővel, a kivitel 213.9 millióval képviselt kisebb értéket, mint a múlt évben, ami azt jelenti, hogy behozatalunk 26 százalékkal, kivitelünk 42 százalékkal apadt egy év alatt. Feltűnő, hogy az idei július hónapban sem a buza, sem a liszt nem szerepel azok között az áruk között, amelyeknek értéke egy hónap alatt az egy-millió pengőt elérte volna.

Ötszázezer mázsa vetőmag — és egy millió kétszázezer métermázsa kenyérbuzáról kell gondoskodni.

Győr—Moson—Pozsony vármegyék kiscgazdaközönségének nagyobb küldöttsége jelent meg augusztus hó 18-án Pintér László, Csikvándi Ernő, Gallasz Ágost és Láng Lénárd országgyűlési képviselők vezetésével Mayer János földmivelségi miniszternél és kérvényben foglalva előterjesztette kívánásait. A kérvényt a küldöttség nevében Pintér László országgyűlési képviselő adta át a földmivelségi miniszternek és hozzáfűzte, hogy az országnak ezt a részét már három esztendője rossz termés és jégkárok sújtják, a falusi inségesek nincsenek munkával ellátva, a malmok visszaélnek a gazdák szorult helyzetével és a munkabérmegállapodásokat egyesek kijátászzák. A küldöttség megértő támogatást kért a kormány részéről.

Mayer János földmivelségi miniszter válaszában hangsúlyozta, hogy a kormánynak a mezőgazdasági termelés újjászervezése és értékesítése tárgyában megvolt a kész terve, amelynek megvalósításán dolgozott. Volt a kormánynak az egész gazdasági életet átfogó terve is. A bekövetkezett események azonban megzavarták a gazdasági élet rendjét és ezeknek hatása alapján volt kénytelen a kormány ismert pénzforgalomkorlátozó rendeleteit kibocsátani. Csonka-Magyarország világviszonylatban úgy aránylik a nemzetközi gazdasági viszonylathoz, mint ahogy aránylik egy kis község helyzete Csonka-Magyarország viszonyához. Mi csak egy kicsiny függvénye vagyunk a nemzetközi gazdasági és pénzügyi viszonylatoknak és nekünk arra kell törekednünk, hogy mindazokat a gazdasági vonatkozású kérdéseket, amelyek napirendre kerülnek, a kormány úgy irányítsa, hogy minél kisebb romboló hatást okozzon a gazdasági életben. A kormány e téren minden lehetőt elkövet, hogy ezt a nagy krízist — köznyelven szólva — meg tudjuk uszni. A bajokat tetézik belső bajaink, amelyek azonban elviselethetők lettek volna, ha jó közepes termésünk van.

A négy kalászból több mint tíz millió mázsa esik el. Ez egész pénzügyi mérlegünket nyomni fogja. Tíz vár-

megyénkben fagy, rovar, aszály, jégkár következtében nincs meg a szükséges vetőmag. Ötszázezer mázsa vetőmagbuzáról kell gondoskodni és 1.2 millió mázsa kenyérbuzáról. A gondoskodást az utóbbi téren a kormány a népjóléti miniszter ur hatáskörébe utalta. Ami a vetőmag-szükségletet illeti, fedezet hiján egyelőre csak arról lehetett gondoskodni, hogy azokat a gazdákat, akik husz holdon alul levő birtokukon hatvanszázalékos kárt szenvedtek, kilégítsük, vetőmagszükségletüket egyévi kamatmentes kölcsönre átalakítva folyósítsuk. Az igényjogosultságot a főispánok elnöklésével működő kisebb bizottság állapítja meg minden vármegye területéről és a községeknek kezességet kell vállalniuk a nyújtott hitelekért. Győr, Moson, Pozsony vármegyék körülbelül 4200—4300 mázsa vetőmagot fognak kapni. Ha azonban a most rendelkezésre álló 60.000 mázsa vetőmagkészletet fejleszteni lehet, nagy mennyiséget kaphat majd ez a vármegye is.

A miniszter a kiscgazdaküldöttség összes kéréseire megnyugtató választ adott s különösen hangsúlyozta, hogy a megállapított munkabér kifizetése mindenkire nézve kötelező, ami pedig a malmok visszaéléseit illeti, ha konkrét adatokkal alátámasztott panaszokat nyújtanak be hozzá, azokra felhívja az illetékes kereskedelemügyi miniszter figyelmét.

A küldöttség tagjai még több kérést tolmácsoltak a miniszter előtt, aki azokra is megnyugtató válasszal szolgált.

Öt vagon buza és kedvezményes vetőmag a szegedi károsultaknak.

Az idei gazdasági válsággal kapcsolatban a földmivelségi minisztérium értesítése szerint a szegedi jégkárosult gazdák részére egyelőre öt vagon buzát utaltak ki. A kiutalt mennyiség már a város rendelkezésére áll s e héten megkezdik a buza kiosztását. A százsázalékos kárt szenvedett családok egy métermázsa buzát kapnak. Ezenkívül a kultuszminiszter közbenjárására a gazdák kedvezményes áru vetőmaghoz fognak jutni. Egyébként az idei gazdasági év végén tömegesen jár le a szegedi városi bérföldek bérleti ideje. Augusztus 24-én kezdi meg a tiztagu városi bizottság az árverést 3000 katasztrális hold bérbeadására, amelyet egy-, két- és tizholdas parcellákban adnak bérebe.

„Baromfitömő-készülék“-kel

egy perc alatt tömhet és a fülladás ki van zárva és a jószág nem törődik. Sok időt nyer és könnyedén dolgozhat. Olcsó. Ha tíz libát kitömött, már megterült az ára. Kérje a 2. sz. árjegyzéket ingyen. Cim: KUGLER SÁNDOR, MAKÓ.

Szent István ünnepe.

Diszes ünnepségek színhelye volt Szent István-ünnepének hetében az ország fővárosa. Már napokkal előbb lázas készülődés folyt a fővárosban a nagy ünnep méltó megünnepelésére. A diszes alkalomra Budapest összes utcáit, a dunai hidakat, középületeket és tereket gazdagon fellobogózták s mire az első vidéki küldöttségek Budapestre értek, már zászlódiszben pompázott a főváros.

A szokásos Szent István-napi ünnepségek főpontja az országos Szent Jobb-körmenet volt, amely most is káprázatos külsőségek között, közel száz ezer ember részvételével zajlott le. Augusztus hó 20-án reggel hat órakor katonazenekarok járták be a főváros utcáit és zenés öbrosztóval tudatták az ország nagy ünnepének virradását. Kevesebb utóbb megindultak a tömegek a budai Vár felé és mindenki igyekezett a számára kijelölt helyet elfoglalni.

Még alig volt hét óra, amikor a Vár utcáin már megjelentek a körmenetben résztvevők első csoportjai, amelyek zászlók alatt, festői díszben gyülekeztek a királyi vár kápolnája előtt. Nyolc óra után harsány kiáltás jelezte Serédi Jusztinián dr., bíboros-hercegreprímás érkezését. A hercegreprímás megérkezése után néhány percel a katonazenekar rázendített a Himnuszra s a kivezényelt díszszázad feszes vigyázásban fogadta Horvay Miklós Kormányzó Urat. Az államfő megérkezése után kezdetét vette a körmenet megelőző Szent Jobb-könyörgés, amely alatt a menet lassan elindult a koronázó Nagybaldogasszony-templom felé.

A Szent Jobb-körmenet.

A gyönyörű és meglepő látványt nyújtó körmenet élén, a feszület után díszbe öltözött lovas és gyalogos rendőrök haladtak, majd végtelentelen sorban egymást követték a cserkészek, leventék, diákok, plébániák, kongregációk és a községek kisebb-nagyobb csoportjai. Külön gyönyörűséget okozott az ország számos községének eredeti néprésztében megjelenő küldöttsége, melyet a főváros népén kívül az összes idegenek csodálkozva szemléltek. A budapesti *ipartestületek* hagyományos céljérvények alatt vettek részt a körmenetben. A cseh csoportjai után az egyes *világi szék*ek tagjai vonultak, világi díszruhában, majd pedig a világi és szerzetes papság haladt. Mögöttük vitték az irlalmas rend tagjai Szent István király diésőséges *Jobbját* a drága arany ereklyetartóban. A Szent Jobbot a koronaórség díszszakasza kísérte. Az ereklyetartó után a főpapság tagjai haladtak, itt volt a menetben Serédi Jusztinián dr. bíboros-hercegreprímás, teljes bíborosi díszben. A hercegreprímás mögött következett Magyarország kormányzója, a királyi hercegek, továbbá a kormány tagjai, az ország felsőházának és képviselőházának küldöttsége, a törvényhatóságok képviselői és a tábornoki kar. A menetet az országgyűlés palatársége és a testőrség lovascsapata zárta be. A körmenet a királyi vár kápolnájából a koronázótemplomba ment, ahol Serédi Jusztinián dr. bíboros-hercegreprímás ünnepélyes szentmisét mondott, melyen kíséretével együtt a Kormányzó Ur is részt vett. A főpapi szentmise alatt Werdenich Endre dr. győri kanonok mondott Szent István királyról ünnepi szentbeszédet, melyet a rádió is közvetített. A koronázótemplomban lefolyt istentisztelettel egyidőben a templom előtti Szent István-szobornál és a Nándor-téren lévő Kapisztrán-szobornál tábori mise volt a körmenetben résztvevők számára. A primási szentmise után a körmenet visszatért a Szent Jobb őrzési helyére, ahol befejező ájtatosság volt, amely után a Szent Jobbot közszemlére tették.

Tisztavás a Ludovikán.

A magyar királyi honvéd *Ludovika Akadémia* végzett növendékeit Szent István napján avatták fel ünnepélyes keretek között a honvédség hadnagyává az Akadémia díszes kertjében. Az ünnepélyes avatás már reggel hét órakor kezdődött, amikor felolvasták az új hadnagyok kinevezését és kiosztották a tiszt oklevelet. Ünnepélyes istentisztelet után délelőtt 11 órakor az Akadémia kertjében zajlott le a tisztavás, amelyen a Kormányzó Ur képviselőjében *Kárpáthy Kamilló*, gyalogsági tábornok jelent meg. A megkapó szépségű ünnepélyt díszmenet fejezte be.

„Magyar Szivárvány“ és „Gyöngyös bokréta.“

Szépén illeszkedett be a Szent István-napi ünnepségek keretébe a „*Csákvári Földműves Játékszín*“ tagjának és a *Paulini* Béla által szervezett vidéki csoportok résztvevőinek magyaros színjátéka. A csákvári földművesek augusztus hó

18-án és 19-én este Budapesten, a Nemzeti Színház Kamaraszínházában *Magyar szivárvány* címen hét kisebb színdarabot adtak elő. A színdarabok szépségükkel és bájjukkal méltón viselkedtek a Magyar szivárvány együttes nevét, mert mindegyik úgy illeszkedett be az ünnepi játékba, mint a szivárvány hét szép színe. A csákváriak szereplése nem ismeretlen a fővárosi közönsége előtt. Két évvel ezelőtt *Kodály Zoltán Hary János* című operájával mutatkoztak be a fellépésük már akkor óriási sikerrel járt. A Szent István-napi ünnepi játék alkalmával különbözően *Kakonyi Sándor, Sepsy János, Megyery Lajos, Kiss János, Katona József, Bárány János, Benedek Sándor, ifj. Bőle János, Berki András, E. Németh Sándor, E. Németh Gábor, B. Németh Sándor, Jánossik János, Varjas Imre, Fehér Ferenc, Tóth József, Medgyesy József, Gyenyey János, Benedek János, Takács Erzsé, Mészáros Erzsé, Böhlé Eszti és Böhlé János* csákvári földművesek szerepeltek megérdemelt sikerrel.

A *Városi Színházban* augusztus hó 19-én és 20-án este *Gyöngyös bokréta* név alatt tizenkét képből álló táncos, dalos játékot adtak elő a *Koppány-szántói, püspökhegyi, boldogi, utyakkői, öcsényi, szanyi, kapuvári, mezőkövesdi, sellyei, kapuvári, szentistváni és tiszapalotai* földművesek. Mint a napsütésben az aranyos buzakalász, úgy ringzott-mozgott a két előadásban a Városi Színház színpada. Szébbnél szebb magyar viseletek, gyönyörű táncok és magyar nóták kápráztatták el a két estén a budapesti közönséget. Volt is sikere az előadásoknak. Minden alkalommal zsúfolásig megtelt a színház és az összes szereplőket sokszor hívta a közönség viharos tapsal a lámpák elé.

A *Földműves Játékszín* tagjai és a *Gyöngyös bokréta* szereplői augusztus hó 19-én tisztelő látogatást tettek *Ripka Ferenc* dr. budapesti főpolgármesternél, aki ünnepi szívszöveggel fogadta a földműves színészeket. A fogadtatás után a földműves színészek díszmenetben vonultak el a főváros utcáin.

Magyar anyák kitüntetése Szent István-napján.

A Kormányzó Ur főméltóságú hitvese pártfogása alatt álló magyar anyák Szent István-napi bizottsága az idén is Szent István király ünnepén kitüntetésben részesítette a legtöbb gyermekes magyar anyákat. Szent István napján Budapesten száz anyát részesítettek kitüntetésben. Pest-vármegye területén százhusz sokgyermekes anyá kapott jutalmat. Győrmezőgyében *kétszáznyolcvan* anyá kapott jutalmat és kitüntetést. Az ezerpengős nagy jutalmat, melyet Széchenyi Aladár gróf alapított, *Kiss Imréné* baranyamegyei asszony kapta, aki *Domozdony-pusztán* lakik. Kétszáz egypézes vidéken *tízegy* öt gyermeket nevelt fel. A bizottság kiosztotta azt az ötszáz ruhát és ötszáz pár cipőt is, amelyet *Ernst Sándor* dr. népjóléti miniszter adományozott.

Egyéb ünnepségek Szent István-napján.

Budapest székesfőváros vezetősége messzemenően gondoskodott arról, hogy a nagy magyar ünnepre feljövő vidéki testvéreink jól érezzék magukat a fővárosban. Ezért Szent István-napján különféle szórakoztató mutatóanyagok voltak a fővárosban. Az ünnep egész hetében nyitva voltak az összes fővárosi múzeumok, könyvtárak és egyéb látványos nevezetességek. Teljesen ingyen nézhették meg a fővárosba jött vendégek az Országház gyönyörű palotáját, a királyi várat s egyéb középületeket. Szent István napján a Vörmezőn lovasmutatóanyagok szórakoztatták a közönséget, míg a Császár-fürdő uszodájában és a Nemzeti Sportuszodában bajnoki vízipóló-mérkőzések voltak. Augusztus 15-től 23-ig a főváros minden este fényes kilavíglást rendezett, mely alkalommal a Halászbástya, a koronázótemplom, a citadella s a Jánoshegyi kilátótorony tündérvény főnyomában üzent. Augusztus 20-án este tűzijáték volt a Gellérthegyben, az ünnepnap méltó befejezéséért.

Ki jár ma már ősz fejjel?

Okvetlen próbálja meg! 5-6 nap alatt

ŐSZHAJÁNAK, bajuszának, szakállának visszajuttatja eredeti természetes „**IBIS**“ keleti hajjelfítő regenerátort használja! Nem festék, nem ártalmas. Egy üveggel 1.20, 1.60 P. Postai csomagokat utánvét mellett azonnal kiadunk.

Főraktár: **VELLNER Herkules Drogéria,** Budapest, Kálvária-tér 5. sz. Telefon: Aut. 847-86.

KÜLPOLITIKAI KRÓNIKA

Lemondott az angol kormány.

Az angol államháztartás százhuszmillió fontos (hárommilliárd kétszázmillió pengő!) deficitjének eltüntetése körül komoly politikai bonyodalmak támadtak a hatalmas szigetországban, sőt maga a kormány sem volt egységes a megteendő intézkedések tekintetében. Egyes miniszterek a *védvámok felemelése mellett, mások ellene foglaltak állást.* A politikai pártok közül a *konzervatív párt* több takarékoságot és kevesebb adóemelést kíván; a *munkásszakszervezetek tanácsa* pedig a legélesebben ellenzi a szociális kiadásoknak és a közalkalmazottak fizetésének csökkentését, továbbá a munkanélküli segélyek leszállítását. Az ellentétek annyira áthidalhatatlanok voltak, hogy *MacDonald miniszterelnök augusztus hó 24-én benyújtotta a királynak a kormány lemondását.* (György király a súlyos helyzet miatt megszakította vidéki pihenését és a lemondás előtt egy nappal visszatért Londonba.) Valószínű, hogy *ugyvezett koncentrációs kabinet* alakul *MacDonald* kormányelnökségével. A kabinetben tárcaát vállal *Baldwin* volt miniszterelnök, a konzervatív-párt vezére, továbbá a liberális-párt képviselője.

A német külföldi hitelek hathónapos meghosszabbítását javasolják.

Az a nemzetközi szakértő bizottság, mely Németország hitelhelyzetének megvizsgálásával foglalkozott, befejezte tanácskozásait. A jelentés zárószavában a következőket mondja:

„Munkánkat az összes érdekelt kormányokhoz intézett komoly figyelmeztetéssel zárjuk le, hogy minden idővesztés nélkül tegyék meg a szükséges intézkedéseket és teremtsenek haladéktalanul olyan helyzetet, amely lehetővé teszi pénzügyi tranzakció keresztülvételét, hogy így Németországnak és vele együtt az egész világnak az annyira szükséges segítséget nyújtani lehessen.

A jelentés azután foglalkozik azokkal a tárgyalásokkal, amelyek eredményeképp az aláírás időpontjától számított hat hónapon keresztül fenntartják a jelenleg Németországban lévő öt milliárd márkára rugó rövidlejáratu hiteleket. A külföldi hitelezők a német adóssal oly irányu megállapodást kötöttek, hogy *márkakövetelésüknek csak egy részét szabadítják fel azonnal, a fennmaradó összeget pedig csak fokozatosan.* A hosszulejáratu hitelszükséglet tekintetében a bizottsági jelentés arra a végleges megállapításra jut, hogy ugy általános érdekből, mint Németország érdekében okvetlen szükséges: *1. a külföldön kihelyezett német tőkék jelenlegi mennyiségét fenntartani, 2. a Németországból visszavont tőkék egy részét külföldi forrásokból pótolni.*

Megállapítja a jelentés, hogy az általános politikai helyzetre és a Németországra nehezedő terhekre való tekintettel *jelenleg és a jövőben is lehetetlen Németország számára hosszulejáratu kölcsön felvétele.* Mindaddig, amíg Németország és más európai hatalmak közötti viszony nem alakul a barátságos együttműködésen és kölcsönös bizalmon és nem sikerül Németország belső politikai nehézségeinek egyik leglényegesebb okát kiküszöbölni, *addig nincs meg az állandó és békés gazdasági haladás biztosítéka.* A világ az elmúlt években megkísérelte két egymással teljesen ellentétben álló politikai elv megvalósítását; az egyik *oldalon túrték egy olyan nemzetközi fizetési rendszer kialakítását, amelynek folyamánként az adós államok évenként nagy összegeket fizettek a hitelező államoknak és ugyanakkor akadályokat gördítettek a szabad áruforgalom útjába.* A bizottság köteletségének tartotta, hogy felsorolja azokat az okokat, amelyek lehetővé teszik végleges intéz-

kedések ajánlását és azt, hogy Németország számára hosszulejáratu kölcsönt biztosítsanak.

A bizottság a jelentést átadta a *Nemzetközi Fizetések Bankja* vezetőségének, mely elküldi a juliusi londoni konferencián képviselt hatalmaknak.

Itt említjük meg, hogy a *Német Birodalmi Bank* a kézizálog-kölcsön (lombard) kamatlábát 15 százalékról 12 százalékra szállította le. A leszámítolási kamatláb változatlanul 10 százalék maradt.

Létrejött a Nemzetközi Agrárbank.

A *Nemzetközi Agrárhitelintézet* felállítása most már biztosítva van. Az Agrárhitelintézet megteremtését, mint ismeretes, május 21-iki ülésén határozta el az európai tanulmányi bizottság. Az intézet 25 millió aranyfrankos alaptőkéjét most már teljesen lejegyezték, miután az érdekelt államok közül az utolsó, *Hollandia is aláírta az egyezményt.* A szerződést 18 európai állam kötötte meg, közöttük valmennyi nagyhatalom is.

A spanyol forradalmi kormány fegyverrel harcol az elégedetlen katolikusok ellen.

Az egyház és az állam harca döntő stádiumba jutott. A spanyol forradalmi kormány *nyolc zászlóalj vadászt küldött a navarrai tartományba és a baszk földre, ahol „az egyháznak a közársági rendszer ellen folytatott harca különösen kiéleződött.”* Három zászlóalj vadászcsapatot riadókézsülségben tartanak *Madridban*, hogy bármely pillanatban szintén utnak indíthassák az északspanyolországi katolikus tartományokba. A kormány betiltotta az északspanyolországi katolikus lapokat, amelyek nyilvánosságra hozták a száműzött *Segura* bíborosérsek utolsó pástorlevelét. A pástorlevélben az áll, hogy az egyház az állam fölött áll és nem ismeri el az egyházi javak eladási tilalma ügyében kiadott kormányrendeletek jogérvényét. Spanyolországban ezidőszereint *botránys állapotok vannak, — mondja a pástorlevél — amelyek azt mutatják, hogy az ország az erőszakos pogányság törvényesítésének útján halad.*

A 33-as bizottság elfogadta a költségvetési egyensúly helyreállítására vonatkozó programot.

A 33-as országos bizottság augusztus hó 17-én délelőtt folytatta a pénzügyminiszter expozéja feletti tárgyalást és az általános vitát be is fejezte. A bizottság ülésén a kormány részéről résztvett *Bethlen* István gróf miniszterelnök, *Wekerle* Sándor pénzügyminiszter, *Zsitray* Tibor igazságügyminiszter, *Mayer* János földművelésügyi miniszter, *Ernst* Sándor népjóléti és munkaügyi miniszter, *Klebsberg* Kunó gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter és a gazdasági minisztériumok államtitkárai.

A 33-as országos bizottság délután folytatta ülését. A délutáni ülésen *Bethlen* István gróf miniszterelnök, *Wekerle* Sándor pénzügyminiszter, *Károlyi* Gyula gróf külügyminiszter, *Bud* János kereskedelemügyi miniszter, *Ernst* Sándor népjóléti és munkaügyi miniszter, *Gömbös* Gyula honvédelmi miniszter és az államtitkárok közül többen vettek részt.

Az ülésen mindenekelőtt *Wekerle* Sándor pénzügyminiszter, majd *Bethlen* István gróf miniszterelnök mondtak *hosszabb záróbeszédet*, amelyben részletesen foglalkoztak az általános vita során elhangzott felszólalásokban felhozott érvekkel és észrevételekkel.

A két beszéd elhangzása után az országos bizottság a kormányt a *költségvetési egyensúly helyreállítása érdekében tett előterjesztéseit általánosságban elfogadta.* Elfogadta továbbá az országos bizottság a miniszterelnöknek azt az indítványát, hogy az állami kiadások összes tételeinek átvizsgálására a 33-as bizottság *öltagu albizottságot* küldjön ki. Ez az albizottság a pénzügyminiszter és az egyes szakminiszterek, valamint a takarékosági bizottság elnöke és főtitkára, ugyancsak a racionalizálási kormánybiztos bevonásával fog működni és megállapításait a 33-as országos bizottságnak folyamatosan bejelenti. Ez az intézkedés azonban semmiben sem

érinti a 33-as országos bizottság további működését és a bizottság minden egyes tagjának azt a jogát, hogy a takarékosággal összefüggő kérdéseket az országos bizottságban bármikor szóvá tehesse.

*

Az időközben beállott kormányválság természetesen hátráltatta az elfogadott intézkedések haladéktalan foganatosítását.

Szombathelyen pótválasztás lesz.

Az Ernszt Sándor lemondásával megüresedett szombathelyi kerületben augusztus hó 24-én, vasárnap képviselőválasztás volt, amelynek eredménye szerint gróf Csekonics Iván (ker. párt) 4929, dr. Tóth László (ker. szoc.) 3588, Kiskos István (ker. pártonkívüli) 1907 szavazatot kapott. Az abszolút többséghez 5210 szavazat szükséges, tehát gróf Csekonics Iván és dr. Tóth László között pótválasztás lesz.

MEZŐGAZDASÁG

Egy pár szó a buza helyes pácolásáról.

Az őszi buza termésében mutatkozó üszöggár készítette már hosszú idő óta a gazdákat arra, hogy a vetőmagot fertőtlenítsék, csávazzák és így a betegség fellépésének gátat vessenek. A vetőmag csávázásához legrégebben rézgálicos oldatot használtak, 2 százalékos erősségben, mely eljárás bizonyos mértékben kielégített. A mezőgazdasági tudomány fejlődése azonban a rézgálicos csávázásnak előnyei mellett olyan hátrányokat is állapított meg, amelyek kiküszöbölése a mostani mezőgazdasági válságban elsősorban érdeke a gazdának. Eltekintve attól a közismert hátrányos tulajdonságtól, hogy a rézgálicos csávázás a buzavetőmag csírázását károsan befolyásolja, nem elégítheti ki a modern gazdát azért sem, mert feltörlő hatása csupán a vetőmagokon láthatatlanul meghuzódó üszögspórák elpusztításában merül ki. A talajba elvetett vetőmag azután elvesztvén a rézgálicos csávázás hatását, újabb ugynevezett talajfertőzésnek lesz kitéve, amely ugyanolyan károkat idéz elő, mintha egyáltalán nem csáváztunk volna. Az újabban használatos Porzol porpácolás a rézgálicos csávázás minden hátrányát kiküszöböli, nemcsak a vetőmagot fertőtleníti, hanem a földbe bekerülve a maga rátapadt Porzol porpác oldásba kerülve, mint egy steril udvart képez a mag körül, megóvva azt ezzel a talajfertőzéstől is. A Porzol porcsávázás, mely a vetőmagnak a Porzol csávázó porral való egyszerű, forgódobbal való 10 perces keveréséből áll, a buza-vetőmagot tökéletesen fertőtleníti, a csíráképességre jótékonyan hat s az így beporozott vetőmag bármilyen száraz földben is elvethető, anélkül, hogy abból a legkisebb százalék is elpusztulna. Amint látjuk, a Porzol porcsávázás teljesen kiküszöböli azokat a hátrányos behatásokat, amelyekkel a rézgálicos csávázás esetében a gazdának számolniuk kell. A Porzol porcsávázás munkájának egyszerűsége és a csírázásra való befolyása annak használatát annál is inkább indokoltá teszi, mivel a velejáró költségeket és megtakarításokat elszámolva, nemcsak olcsóbb a rézgálicos csávázásnál, hanem még bizonyos jövedelmet is biztosít. A haladó gazda, aki bő termést adott eszközökkel biztosítani kívánja, buzáját Porzol porpáccal csávazza, amely a tudomány mai állása szerint a leg-tökéletesebb.

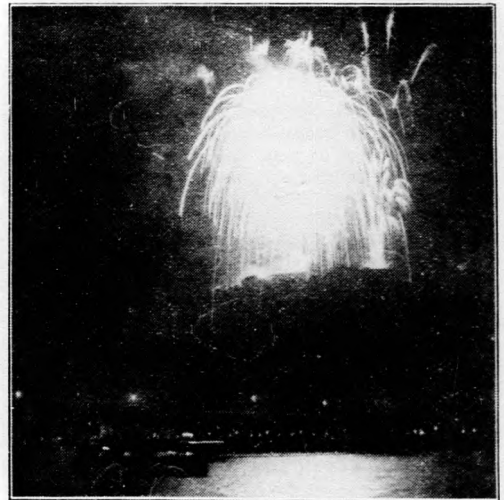
VASÁRNAPTÓL-VASÁRNAPIG

Magyar sportgyőzelmek. Augusztus utolsó hetében bonyolították le Párisban a nemzetközi vizitorna üszögmérkőzéseit. A mérkőzések előfutamaiban a magyarok ugyszólván minden számban legyőzték ellenfeleiket. A vízipóló-mérkőzésben a magyar csapat 12:1 arányban győzte le Franciaország csapatát. Az osztrák csapatot augusztus 24-én 13:0 arányban verte meg a magyar vízipóló-gárda. Szép győzelmet aratott augusztus 23-án Budapesten a magyar kombinált labdarugócsapat a vendég madridi spanyol labdarugók felett, melyet 2:0 arányban legyőzött.

Felhívjuk a nagydíjdemű gazdaközönség figyelmét az 1884 óta fennálló Nagy Ignác budapesti cégére, melynél úgy a szőlő-, mint a borgazdaságban szükséges gépek, eszközök, valamint borkezelési anyagok, valamint az igen bevált Vinol permetező anyag legjobb minőségben és legolcsóbban beszerezhetők. A cég az 1928. évi Szombathelyi Mezőgazdasági és Ipari Kiállításon aranyéremmel, valamint az 1930. évi Tavasz Mezőgazdasági és Állatvásáron díszoklevéllel lett kitüntetve.

Halálos vasuti szerencsétlenség Ausztriában. Borzalmas vasuti szerencsétlenség történt augusztus 16-ára virradó éjszaka Ausztriában Hinterberg és Göss állomások között, ahol a római gyorsvonat beleszaladt egy veszteglő tehervonatba. Az összeütközés következtében a gyorsvonat mozdonya lezuhant a töltésről és magával rántotta a szerelvény több kocsiját. A szerencsétlenség alkalmával többen életüket veszítették és sokan megsebesültek. A halottak között négy magyar utas is van, akik Olaszországból tértek vissza Magyarországra. A halálos katasztrófát két állomás forgalmi tisztviselőinek figyelmen kívül hagyása okozta. A vétkes tisztviselőket azonnal letartóztatták.

Halálos végű szilvadobálás. A nagykorösi Benedek József gyümölcskereskedő cég telepén a gyümölcs-csomagolók munkájában szilvával dobálóztak, amelyben résztvett Buzsák Antal és Grint Árpád csomagoló is. Grint azonban ingerült lett s amikor Buzsák szilvát dobott feléje, felkapott egy egykilo súlyt és teljes erővel Buzsák fejéhez vágta. Buzsák vérbeorvultan földre esett s a mentők szállították el a helyszínről. A kórházban megállapították, hogy a súly a szerencsétlen ember orrsontját zúzta szét. Buzsák állapota életveszélyes.

Tüzijáték a Gellérthegyén, a Szent István-napi ünnepek alkalmából.

Regényfolytatásunk mai számunkból anyagtorlódás miatt kimaradt.

Pásztorlevél a szegények érdekében. *Szmrecsányi* Lajos dr. egri érsek a napokban pásztorlevelet bocsátott közzé, amelyben a szegényekkel foglalkozik. A főpásztor egyházmegyéje papságának különösen gondjába ajánlja a szegénykérdést és hangoztatja, hogy az *egyházmegye papsága az őszi kerületi gyűlések alkalmával behatóan tárgyalja a nagy elszegényedést enyhítő papi munka teljes kidolgozását.*

Visszanyeri fiatalkori eredeti hajszinét, ha az „Ibis“ kelti hajfíjtó regenerátort használja. Okvetlen próbálja meg, 5–6 nap alatt hajszinének, szakállának visszaadja eredeti természetes színét. Itt az a fődolog, hogy **nem festék, nem ártalmas.** A hajhagymát életre kelti és a haj eredeti színét nyeri vissza. Például, ha valakinek szőke haja volt, az szőke lesz, ha barna volt, barna lesz és így tovább. Tegyen egy próbát és rendeljen egy üveggel, hálás lesz érte. A *Vasárnapra* való hivatalos megrendelés mellett kedvezményben részesül. Megrendelhető: *Véllner, Herkules-drogéria,* Budapest, Kálvin-tér 5. szám. Postai csomagokat utánvét mellett szállít.

Tűz a miniszterelnök birtokán. Augusztus 22-én délután veszedelmes tűz pusztított *Károlyi* Gyula gróf miniszterelnök *nyiradonyi* birtokán. A tűz a radványpusztai majorban ütött ki, ahol *három szalmakazal és egy eséplőgép lett a tűz martaléka.* A kár összege közel tízezer pengő. A tüzet a nyíregyházi tűzoltók oltották el.

Könyvbe rejtett pokolgép robbant egy macedón pap házában. Bolgár jelentés szerint súlyos sebesüléssel járó bombarobbanás történt augusztus 18-án *Todoroff* macedón pap házában. A bombát könyvalakba rejtve hozták a mítsem sejtő lelkész házába, ahol a pokolgép felrobbant. A robbanás következtében *Todoroff* lelkész és két macedón vezér megsebesült. A nyomozás megállapította, hogy a bombát szerb agitátorok küldték a macedón papnak, akit így akartak eltenni láb alól.

Itéletidő pusztított Dunántulon. Szent István király napján délután olyan itéletidő vonult végig Dunántul nyugati részén, amelyenre a legöregebb emberek sem emlékeznek. A rettenetes erjú vihar különösen sok kárt okozott *Közegen,* melynek környékén a gyümölcstermést teljesen elpusztította. Nagy kárt okozott az itéletidő *Sopron* megye déli részén is, ahol a jégeső elverte *Horvátzsidány, Peresznye, Szakony, Csepreg* és *Bükk* községek szőlő és gyümölcs termését és a vadállományt is megteizedelte.

A mai gabonaárak mellett érdemes-e vetőmagot csávázni? A gabonapiac válsága igen sok gazdában azt a gondolatot keltette fel, hogy egyrészt a gabonanemiekből, különösen a búzából, a vetésterületet redukálja, másrészt, hogy a csávázási költségeket megtakarítsa, a vetőmagot csávázatlanul veti el. A csávázási költség megtakarítása azonban nagy veszélyt jelent a gazdának, természetén a fele is üszkös lehet, ami azután százszorososan nagyobb kárt jelent, mint amennyibe a csávázás kerül. Az új, a *Porzol*-al való szárász pácolás tulajdonképpen pénzbe sem kerül. A modern mezőgazdasági tudomány ugyanis a vetőmagesávázás olyan módszerét találta meg, amely nemhogy költséget, de jövedelmet jelent a gazdának. A csávázatlanul elvetett mag legtöbb esetben még a tényleges termelési költségeket sem hozza be. Ezzel szemben a *Porzol* páccal csávázott vetőmag már a vetés pillanatában visszatéríti azokat a költségeket, amibe a csávázás kerül. A *Porzol* porpácolás alkalmazásánál ugyanis 10–15 százalékkal kevesebb vetőmagra van szükség, mivel a *Porzol* szemben a részleges csávázással, a mag csírázására serkentőleg hat. *Dacára* a kevesebb vetőmagnak, a vetés mégis egyenletesebb és erőteljesebb lesz, ami egy jelentős, sokszor 20 százalékot is meghaladó terméstmögletben fog nyilvánulni. A *Porzol* porpácolás tehát mindenképpen előnyt jelent a gazdának, mert módot ad arra, hogy az alacsony gabonaárak mellett ugyszólván semmi költséggel a legtöbbet tudja termelni és ezzel a föld hozamát a legmagasabbra emelni.

Meghalt Rakovszky István. *Rakovszky* István, valóságos belső titkos tanácsos, volt országgyűlési képviselő, augusztus hó 23-án, éjszaka, hetvennégy éves korában *Nagyselemecen* hirtelen elhunyt. *Rakovszky* István izigvérig politikus volt egész életén át. A politikai életben 1896-ban tünt fel, ettől az időponttól kezdve, megszakitás nélkül tagja volt 1926-ig a magyar országgyűlésnek. 1926-ban visszavonult a közélettől és a cseh megszállás alatt levő nagyselemeci birtokára ment, ahol gazdálkodott. Augusztus 23-án éjjel autójába szállott, hogy Budapestre utazzék s *amint az autóba lépett, szívszelhűdés következtében összeesett és meghalt.*

Elítélték egy pengőesempész jegyepárt. A budapesti büntető járásbíróóság a napokban ítélkezett *Pozweck* Lajos hálókocsikalauz és menyasszonya *Korniczky* Lajosné dr-né felett, akiket az ügyészség azzal vádolt, hogy a *Nemzeti Bank* engedélye nélkül *ezer darab ezüst pengőt vittek külföldre.* *Pozweck* ugyanis augusztus 12-én átvett menyasszonyától ezer darab ezüst pengőt s a pénzt Athénbe vitte, ahol a magyar követségen idegen pénzre akarta beváltani. A járásbíróóság kihágásban mondotta ki bűnösnek a vádlottakat s ezért *Pozwecket háromheti elzárásra,* menyasszonyát pedig *egyhónapi elzárásra és ezer pengő pénzbüntetésre ítélte.*

Epekő-, vesekő- és hólyagkőbetegek, valamint azok, akik hűgysavas sók tulszaporodásában és köszvényben szenvednek, a természetes „**Ferenc József**” keserűvíz állandó használata mellett állapotuk enyhülését érhetik el. Az orvosi gyakorlat számos kiváló férfია hosszú megfigyelés alapján megállapította, hogy a **Ferenc József** víz biztos és rendkívül kellemesen ható hashajtó s ezért prostatabetegségeknel is ajánljuk. A **Ferenc József** keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

TANÁCSADÓ

Kérdés: *Varróleány vagyok s a fővárosban szeretnék valamelyik nőruha-szalomban elhelyezkedni. Hora forduljak? (Hü olvasó, Túrje.)* — **Felelet:** Keressen fel levélben néhány varrodát és érdeklődj meg, milyen feltétellel veszik fel. Varrodák a fővárosban: *Fischer* Julia és társa, IV., Ferenciek-tere 4. *Blaschek* Konrád, IV., Váci-utca 15., *Kristóf* M., IX., Erkel-utca 13/A., *Tóth* L., IV., *Mária* Valéria-u. 1., stb.

Kérdés: *Hol van Budapesten a sáelosztó bizottság? (S. G., Deveszer.)* — **Felelet:** V., Vilmos császár-ut 32.

Kérdés: *Hol lakik Cs. L. dr., volt 63. gyalogezredbeli zászlós? (Cs. A., Tárnok.)* — **Felelet:** Vitéz Cs. L. dr. lakása: V., Lipót-körut 17.

Kérdés: *Hol van az Országos Pályázati Közlöny Kiadóhivatala? (S. L., Pusztapó.)* — **Felelet:** VII., Síp-utca 3. szám.

Kérdés: *A nyár folyamán eséplőgépűt dolgoztam s az utolsó napokban megvágtam az ujjamat. A sebet először fel sem vettem, de a seb négy nappal a eséplés után gyulladásba jött és tíz napig kellett orrossal kezletnem. Kérhetek-e a tíz napra valamilyen betegtáppénzt a biztosítótól? (P. J., Györgypuszt.)* — **Felelet:** Igen; forduljon a Társadalombiztosító Intézet illetékes kirendeltségéhez.

Kérdés: *1. Hora fordulhatok panasszal, ha a bank tulmagas kamatot számít? 2. Fölépíthet-e a kőművesegéd, mester nélkül napszámban akármilyen épületet? (K. J., Kálló.)* — **Felelet:** 1. A bírósághoz, 2. Nem.

Kérdés: *Méheskedni szeretnék; hora forduljak, olesó és megbizható méhesaládok végett? (B. B., Ukk.)* — **Felelet:** Forduljon a m. kir. méheszeti gazdasághoz, Gödöllő.

Kérdés: *Tápiószecsen gyümölcsöst akarok létesíteni; kaphatok-e ingyen esemetét a gyömrői állami esemetekertből? (Tápiószecse.)* — **Felelet:** Ingyen nem, de kedvezményes áron kaphat. Forduljon a esemetekert vezetőségéhez.

REJTVÉNYEK

1. Pontrejtvény.

. s . e . i . á . z . k . r . p . e

(Beküldte Szabó György Püspökszentersébetről.)

2. Szórejtvény.

2 × 3 1 P 50 fillér

(Beküldte Gieblitz Márton Pusztavámról.)

3. Szórejtvény.

**S
S
S
S
S
S
S** **H tokaji U**

(Beküldte ifj. Magi Imre Tiszvárszól.)

4. Szórejtvény.

nemzet lila „Az embertragédiája“

(Beküldte Patay Ica Békéscsabáról.)

5. Szórejtvény.

szegénység csökkent Ő cselekvés

(Beküldte Kun Etus Porezalról.)

6. Pontrejtvény.

. m . d . o . z . l . s . o . g . z . á .

(Beküldte Napp Péter Aparól.)

7. Névrejtvény.

Árpád, Ede, Ilka, Nándor, Nóra, Sándor, Szilárd, Tamás, Tibor, Vilmos.

E nevek kezdőbetűi egy magyar király nevét adják.

(Beküldte Almássy Ferenc Püskiről.)

8. Betűrejtvény.

E K E E E KE
É E E É

(Beküldte Marics Ferenc Miháldról.)

A rejtvények helyes megfejtését a megfejtők és nyertesek névsorával a 30-ik számban közöljük.

Kérjük olvasóinkat, hogy a rejtvények megfejtését tíz napon belül okvetlenül juttassák el hozzánk, mert az elkésve érkező megfejtők nevét némszint módunkban közölni.

A 33-ik számban közölt rejtvények helyes megfejtése:

1. Szórejtvény: **Fokhagyma.** 2. Közmondás rejtvény: **Ha rövid a kardod, told meg egy lépéssel.** 3. Szórejtvény: **Nagyvárad.** 4. Szórejtvény: **Tógazdaság.** 5. Szórejtvény: **Határidő.** 6. Pontrejtvény: **Minek is a szerelem a világon.** 7. Szórejtvény: **Túl az operáción.** 8. Szórejtvény: **Kareag.**

Megejtették: Bakos János, Hidas Menyhért, Székér József, Nád Zoltán, Dobozy Éva, Vörös Vince, Pelsőzi Béni, Kádár Pál, Hajdú Károly, Paksi Béla, Kovács Bálint, Joó Mihály, Horváth Kálmán, Holézi Barna, Varga Sándor, Benke István, Harangozó Péter, Nagy Mátyas, Szöllősi Pirokka, Fekete Imre, Istók Zsófia, Szerencsés Ferenc, Niklai István, Szepesi Géza, Földi János, Andornaki József és Farkas Erzsike.

Jutalomlőnyvet nyertek: Kovács Bálint (Dunavecse), Szerencsés Ferenc (Budaörs), Benke István (Pesterzsébet), Farkas Erzsike (Vársány) és Niklai István (Szokes).

A 34-ik számban közölt rejtvények megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorával együtt jövő héten közöljük.

VÁSÁROK JEGYZÉKE

Augusztus hó 30-án, vasárnap.

Ló, marha, sertés- és kirakodóvásár: Csépa, Fülöpszállás, Kiskunzállás. — **Lóvásár:** Budapest. — **Kirakodóvásár:** Szentmártonkúta.

Augusztus hó 31-én, hétfőn.

Ló, marha, sertés- és kirakodóvásár: Bonyhád, Duna-szekeső, Felsővadász, Háromfa, Irsa, Istvándi (sertésvásár bizonytalan), Jászapáti, Kapuvár, Kiszvárd, Köveskál, Nagykőrös (sertésvásár bizonytalan), Perkáta, Poroszló (sertésvásár bizonytalan), Szerencs, Tápógyörgye, Aszód, Vác. — **Lóvásár:** Hatvan. — **Ló- és kirakodóvásár:** Mór.

Szeptember hó 1-én, kedden.

Ló, marha, sertés- és kirakodóvásár: Badaacsonytomaj, Beled, Celdömölk, Csurgó (sertésvásár bizonytalan), Hercegszántó, Högyész (sertésvásár bizonytalan), Igal (sertésvásár bizonytalan), Kémes, Mike (sertésvásár bizonytalan), Nagykanizsa (sertésvásár bizonytalan), Nyíraesád, Sásd, Szamoszeg, Szentgál, Szombathely, Villány, Zalaszentgrót (sertésvásár bizonytalan). — **Marhavásár:** Nádasd. — **Ló, marha- és sertésvásár:** Köröstarcsa. — **Kirakodóvásár:** Hatvan.

Szeptember hó 2-án, szerdán.

Ló, marha, sertés- és kirakodóvásár: Bares, Bük, Gyöngyöspata, Kaposvár (sertésvásár bizonytalan), Kisterenyé, Nagylengyel. — **Ló, marha- és sertésvásár:** Jánosháza, Miskolc. — **Kirakodóvásár:** Köröstarcsa.

Szeptember hó 3-án, csütörtökön.

Ló, marha, sertés- és kirakodóvásár: Csaroda, Enes, Ibrány, Onód, Pápateszér, Sátoraljaújhely, Tabód. — **Ló, marha- és sertésvásár:** Celdömölk, Putnok. — **Marha- és sertésvásár:** Kiskomárom. — **Ló- és marhavásár:** Tiszafüred.

Szeptember hó 4-én, pénteken.

Ló, marha, sertés- és kirakodóvásár: Buj, Marcali (sertésvásár bizonytalan), Szentlőrinc. — **Marha- és kirakodóvásár:** Alsópaty. — **Ló, marha- és sertésvásár:** Földeák, Gyöngyös. — **Marha- és sertésvásár:** Gyula. — **Sertésvásár:** Aszód.

Szeptember hó 5-én, szombaton.

Ló, marha, sertés- és kirakodóvásár: Vízvár (sertésvásár bizonytalan). — **Lóvásár:** Gyula. — **Kirakodóvásár:** Földeák.

VÁSÁR ÉS PIAC

(Fővárosi árak augusztus hó 24-én.)

GABONATŐZSDE

KÉSZÁRUPIAC

A készárupiacon jegyzett árak olyan terményekre vonatkoznak, melyeket az eladó azonnal (prompt) szállítani, a vevő azonnal fizetni köteles. Ezek az árak tehát a termények valóságos forgalmi árát jelentik, Budapestén.

Buza, tiszavidéki 77 kg-os 9.00—9.55, 78-as 9.15—9.70, 79-es 9.30—9.85, 80-as 9.85—10.40; felsőtiszai, fejemeyei, dunántúli,

